

A close-up, high-contrast photograph of Muhammad Ali's face, showing his eyes, nose, and mouth. The lighting is dramatic, highlighting the texture of his skin and the intensity of his gaze.

DAVID REMNICK | DRŽITEL PULITZEROVY CENY

KRÁL SVĚTA

VZESTUP A PÁD MUHAMMADA ALIHO

s předmluvou Salmana Rushdieho

David Remnick

KRÁL SVĚTA:

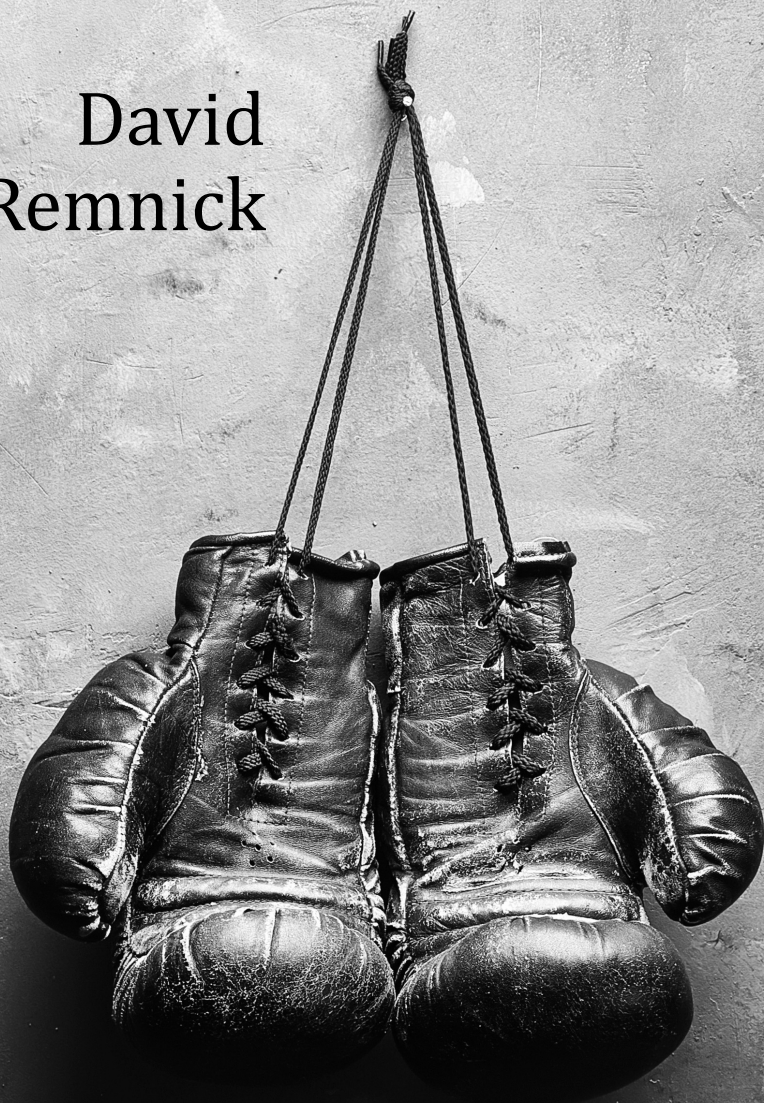
VZESTUP A PÁD MUHAMMADA ALIHO

s předmluvou Salmana Rushdieho

David
Remnick

KRÁL SVĚTA

VZESTUP A PÁD MUHAMMADA ALIHO
s předmluvou Salmana Rushdieho

Copyright © David Remnick, 1998

Published by arrangement with The Robbins Office, Inc. and Aitken,
Alexander & Associates, Ltd.

Introduction Copyright © 2015, Salman Rushdie

Cover Photo © archiv nakladatelství, 2016

Translation © Pavel Bárta, 2016

© NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2016

ISBN 978-80-7505-339-8

Úvod

NIKDY JSEM NEBYL NA ŽÁDNÉM Z ALIHO ZÁPASŮ, ale boxovat jsem ho viděl dvakrát. Poprvé v roce 2000, téměř dvacet let poté, co prohrál svůj poslední zápas s Trevorem Berbickem (kýmže?). Bylo to deset smutných kol, k nimž nikdy nemělo dojít, v utkání se soupeřem, jehož už jednou porazil, jak by pravil zbabělý Lev v pohádce *Čaroděj ze země Oz*, s očima přimhouřenýma a jednou rukou založenou za zády. Jenže tyhle dny lvího majestátu byly dávno pryč a dvě desetiletí poté, co Berbick (kdo?) ukončil Aliho boxerskou kariéru, jsme s kamarádem v Los Angeles zašli vyzvednout nějaké oblečení do čistírny v západním Hollywoodu a tam byl Ali, jen s malým doprovodem, a jako všichni ostatní čekal na svoje obleky, aby se mohl projet vyhlídkovým vláčkem.

Pochopitelně nevypadal jako ostatní a každému v té čistírně se rozzářily oči a ztratil řeč, včetně mě, ale můj přítel v sobě našel dost odvahy říct: „Ahoj, jak se máte?“ Vyloudil nesmělý úsměv a natáhl

k němu velkou, rozechvělou ruku, aby si s ním potřásl. „Fajn, prostě fajn,“ řekl Ali, což zcela zjevně nebyla pravda. Jak by mohla, napadlo mě, a jak si pomyslela většina z nás, když ten nejlepší, nejrychlejší a nejpůvabnější boxer, jaký kdy žil, dokáže být tak hloupý, že boxuje příliš dlouho, pokračuje, až mu to působí nenapravitelné zdravotní potíže. Všichni vlastně pokračují příliš dlouho. To je fakt. Dokonce i ti nejchytřejší. „Tvoje ruce se nedotknou toho, co nevidí tvoje oči,“ zpíval tenkrát, ačkoli dokonce i tomu nejpohyblivějšímu motýlovi, nejbodavější včele jednou dojdou síly a plácnou je tak tvrdě, až jim to způsobí nenapravitelné škody.

„Co děláte v L. A.?“ zeptal jsem se ho, ačkoli jsem tak trochu tušil, co odpoví. Ten rok tu natočil režisér Michael Mann životopisný film o Alim, s Willem Smithem v hlavní roli. To pravděpodobně souviselo s jeho návštěvou. Ali na tváři vyloudil rošťácký úsměv: „Budu učit pana Willa Smithe, aby uměl Aliho kroky. Budu toho kluka učit tancovat.“ Pak si vzal vyčištěné obleky a vyšel ven. Jiskry v očích každého z nás pohasly. Byl pryč a já už se s ním nikdy nesetkal.

I když, viděl jsem ho. Bylo to na Yankee Stadium, jednou odpoledne o pár let později, seděl jsem možná dvacet řad od třetí mety a čekal, až začne baseballový zápas, načež se z opačné strany ozval hukot a tam byl on, seděl v golfovém vozíku, objížděl tribuny, mával a pokyvoval a z reproduktorů zaburácelo jeho jméno. MUHAMMAD ALI!!!

„HLUČTE!“ nabádala nás obří obrazovka a my poslechli, polesk a jásot a skandování „A-LI! A-LI!“ se však mísily s bučením. To sice nepřehlušilo ovace, ale bylo ho víc než dost. Dost na to, aby člověka šokovalo. Po tak dlouhé době, poté, co se hrdina vrátil z vyhnanství a získal zpět svoji korunu, po slavné „Rumble in the Jungle“ („potyčce v džungli“), kdy v Kinshase knokautoval George Foremana, po „Thrilla in Manila“ („nerváku v Manile“), posled-

ní bitvě s Joem Frazierem, po oslavné písni „A-li boma-ye“ a „Tohle vás ohromí a šoku-je / Chystám se sejmut Pepu Řízka-je“, po tom všem a také po mnoha letech, kdy ho oslabila Parkinsonova nemoc, se pořád našli lidé, kteří mu nedokázali zapomenout, že odmítl bojovat ve Vietnamu („S tím Vietcongem já žádný rozepře nemám.“), že se spojil s Elijahem Muhammadem a Malcolmem X, Alimu zazlívali všechen ten vzdor, jehož se za svého života dopouštěl – tedy to, díky čemu se stal hrdinou pro mnoho Američanů a spoustu dalších lidí mimo Ameriku a co bylo podle mínění bučících diváků neodpustitelné.

Dokud se neobjevil Ali, o box jsem se vůbec nezajímal. Znal jsem pár jmen jako Louis, Dempsey, Floyd Patterson, Ingemar Johansson, ale boxerskému sportu jsem opravdu nevěnoval pozornost. V Bombaji jsme se zašli raději podívat na wrestling a mým idolem byl velký zápasník Dara Singh. Jen jednou, ve škole v Bombaji, mě donutili vstoupit do ringu. Byl jsem vyděšený, svému protivníkovi jsem pošeptal: „Pokud mě budeš šetřit, nebudu se snažit ti dát ránu.“ A on přikývl, že dobře. Potom jsem ho čirou náhodou v první minutě zápasu praštil do nosu a on se do mě pustil, jako by mě chtěl zabít. Nikdy už jsem neudělal tu blbost, abych do ringu vlezl znovu.

Nicméně mladíkům za mých časů – v době, kdy zavraždili JFK, mi bylo šestnáct let, a tolik mi pořád bylo i o tři měsíce později, kdy tehdy dvaadvacetiletý Cassius Clay neočekávaně porazil Sonnyho Listona a získal titul mistra světa v těžké váze, a nejenže ho porazil, ale ponížil ho – ten pohledný, mladý boxer s velkou, nevymáchanou pusou – Tlučhuba z Louisvillu, Kecal Cassius – rozdával radost a dovedl je okouzlit. A jakmile vyjádřil svůj postoj k odvodu na vojnu a odmítl narukovat do Vietnamu, obětoval svůj titul, riskoval

vězení, všechno to postavil na jednu úroveň se svými zásadami, byl, no naprosto úžasný. Tohle slovo tenkrát ještě znamenalo to, co mělo znamenat, tedy „inspirativní, hodný obdivu“, a Ali jeho význam naplňoval. „Raz-dva-tři, za co bojujeme,“ notovali jsme si s kapelou Country Joe and the Fish a bojovník Ali toho dosáhl tím, že odmítl bojovat, hrdinstvím, jakého by v ringu nikdy nedosáhl, i kdyby byl, jak sám řekl, že je, ten Největší.

„Šedesátky“ byly plné pošetilosti. Drogy byly pitomost a nesmyslné východní moudrosti Hare Krišna byly pitomost a válka ve Vietnamu byla největší pitomostí ze všech. Ale mezi všemi těmi pitomostmi se našla také odvaha, jež změnila svět, odvaha feministek, odvaha hnutí za občanská práva a odvaha Muhammada Aliho, a tak nám „šedesátky“ daly ponaučení, pokud jsme se tou lekcí nenechali příliš omámit, a sice že něčí osobnost, přímá akce, dokáže ohýbat vesmír podle vaší vůle a přetvářet společnost, zlepšovat ji, dát jí lepší hudbu, vyšší ideály a svobodu. A Ali byl významnou součástí toho všeho.

Jak David Remnick líčí ve své knize, která je mistrovským dílem ať už jako reportáž, nebo jako portrét, Ali byl prvním šampionem těžké váhy, který se vyhnul spárům mafie, díky čemuž mohli ostatní pokračovat v jím nastoleném směru, takže se boxerský sport osvobodil z područí gangsterů. Tuto revoluci veřejnost v té době převážně ani nepostřehla, ale jeho neomalenost, jeho odmítnutí být dobrým černochem (jako Floyd Patterson), jeho napůl šílený křik, to všechno jsme slyšeli zcela zřetelně a on to silou svých pěstí ještě podporoval. A odmítnutí narukovat do Vietnamu, spor, jenž dovedl až k nejvyššímu soudu a který vyhrál, přesvědčování členů tribunálu, aby rozhodli v jeho prospěch, i přes značný tlak z Bílého domu, aby učinili jinak – to z něj udělalo součást alternativní

kultury, ačkoli sám by pravděpodobně neschvaloval většinu věcí, s nimiž alternativní kultura vystupovala. (Remnick dobře ukazuje Aliho puritánskou povahu.)

Vzpomínám si, jak jsem hned po vydání četl Aliho autobiografii *The Greatest: My Own Story* (Největší: Můj vlastní příběh). Není to dobrá kniha, je poměrně bezduchá. Kniha *Král světa: Vzestup a pád Muhammada Aliho* vypráví – vedle mnoha jiných svých předností – Aliho příběh lépe a pravdivěji, než se to povedlo jemu.

Ve své první autobiografii Ali líčí, jak ho údajně odmítli obsloužit v louisvillské restauraci, když se vrátil domů z olympiády se zlatou medailí na krku, a jak se cítil vykořeněný jednáním místních rasistů, takže svoji zlatou medaili hodil do řeky. Vytváření mýtů o sobě samém patřilo do Aliho arzenálu a Remnick dává jasně najevo, že tento příběh není pravdivý a že jeho zařazení do knihy bylo, i přes redakční účast Toni Morrisonové z nakladatelství Random House, spojeno spíše s touhou Elijaha Muhammada a Islámského národa popisovat Aliho určitým způsobem: jako problematického černocha, který se odmítá zaplétat s bělošskou kulturou.

Jedním z nejsilnějších míst téhle knihy je popis Aliho vztahu s Islámským národem, tím napůl zvráceně komickým a napůl zlovestným pra-scientologickým islámským sdružením s přídatkem kosmických lodí, vybájených Elijahem Muhammadem, jež Aliho svedlo svým průhledným segregacionismem (běloch špatný, černoch dobrý), v důsledku čehož si Ali držel odstup od hnutí za občanská práva a jeho lídrů, v nichž spatřoval lidi, kteří hrají podle bělošských pravidel. Islámský národ kázal rovněž sexuální separatismus, který však Ali sám nepraktikoval, protože to asi nešlo. Remnick je skvělý, když popisuje schopnost lidí z Islámského národa pohlcovat a dusit ostatní a Aliho závislost na nich. Klíčovým mo-

mentem tohoto příběhu je jeho rozchod s Malcolmem X, k němuž došlo hned poté, co se Malcolm nepohodl s Elijahem. Remnick má také jasno v tom, že Aliho výklad „islámu“ vedl k tomu, že ženy ve svém životě dost omezoval, dokonce se k nim choval nevlídně.

Tohle rozhodně není hagiografie, není to chvalo zpěv a nezamlčuje Aliho vady na krásu. Ale tyto nedostatky ho zlidšťují, stejně jako Sonnyho Listona zlidšťují jeho mnohé a větší chyby. Liston ožívá jako ucelená postava, a to víc, než jsem se o něm kdy dočetl. Listona jsme nosili v paměti jako děsivého hromotluka, zabijáka, mlčenlivé monstrum, z něhož měl Clay mít strach, ale nějakou záhadou ho neměl. Pamatujeme si, jak se sportovní novináři báli, že Clay může být v zápase s ním těžce, nebo snad dokonce smrtelně zraněn. Jenže lidská stránka Listonovy bytosti byla jedno velké, černé nic. Neexistovala. Až doteď.

Na stránkách této knihy sledujeme postavu zkaženého, špatně se vyjadřujícího, nevzdělaného muže, uzamčeného do své krutosti, řízeného gangstery, jehož jedinou řečí je řeč pěstí. K významným přednostem této knihy však patří, že se Liston stává téměř stejně dojemnou postavou jako Clay: tragická mlčenlivost tu stojí v kontrastu s Aliho heroickou výřečností, jeho zkáza a pád do bídy je protíváhou k tomu, jak Clay/Ali čelí svému údělu.

Cassius Clay, jak jsme ho nejprve znali, vypadal jako někdo na hranici šílenství, jako člověk opravdu nevyrovnaný, kdo se skrývá za vším tím řevem s pusou dokořán. Jenže David Remnick nás zavede dál a ukazuje, jak Ali využíval chvástání k tomu, aby se psychicky naladil, zahnal strach a myšlenky na porážku, dokud vítězství nezůstalo jedinou možností, a také to, jak to měl předem promyšlené. Věděli jsme, že fungoval jako pokladna a jeho ústa vydělávala dolary. Ale mimo záběry kamer to byl ryzí profesionál.

KRÁL SVĚTA: VZESTUP A PÁD MUHAMMADA ALIHO

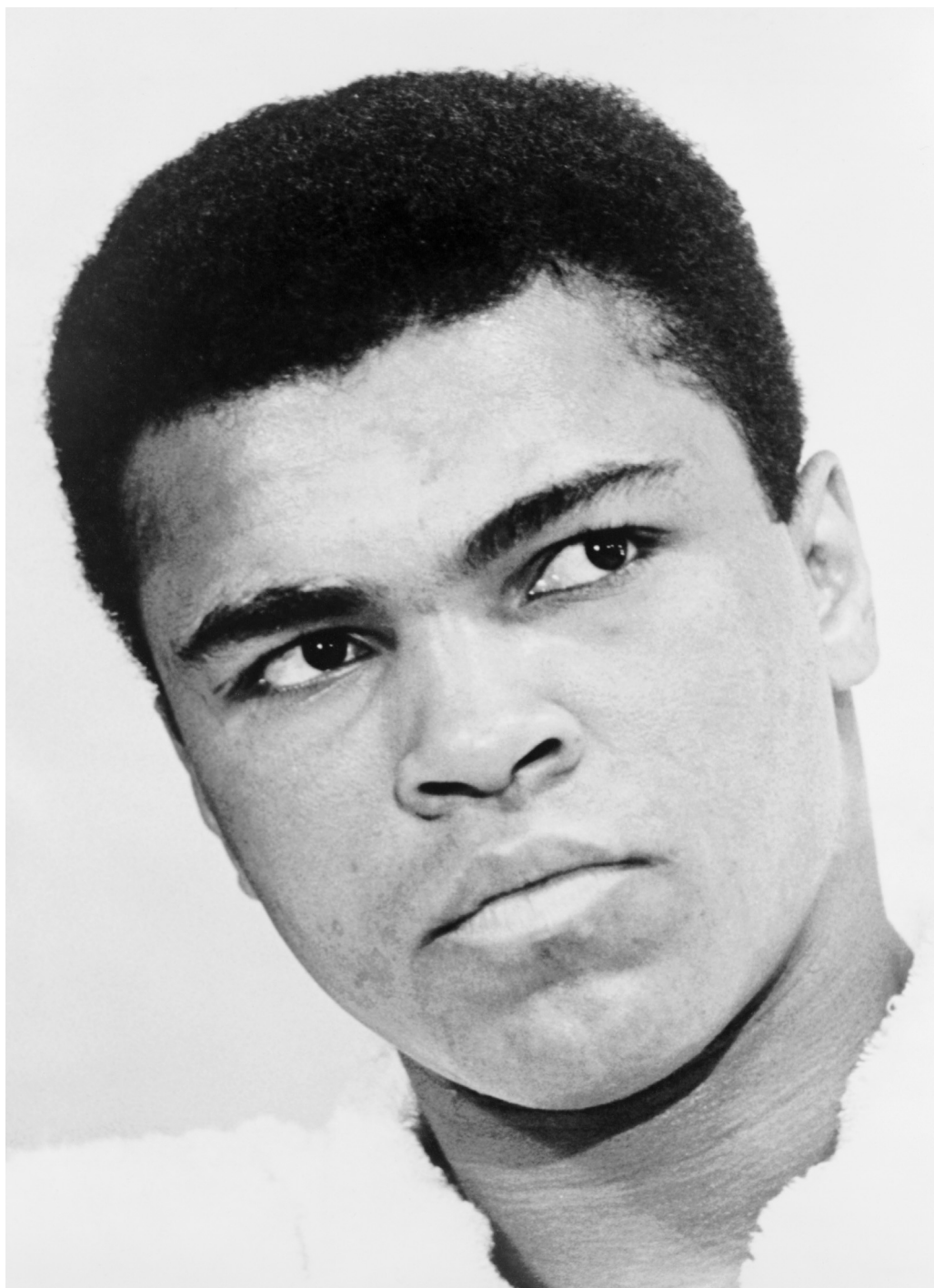
Pracoval a pracoval a pracoval. I tohle je Ali, jak jsme ho předtím neměli možnost vidět, jak nepřetržitě trénuje, s jakým zaujetím, jak tvrdě: jako muže, který se dostal na vrchol, protože věděl, co to obnáší, a věnoval všechn potřebný čas tomu, aby svůj talent proměnil ve slávu.

Byla to doba velkých sportovních novinářů a Remnick jich několik zmiňuje, ale touto knihou se zařazuje po bok Plimptona, Taleseho, Mailera a dalších. Rád píše o psaní, ukazuje podíl novinářů na vytváření boxerských mýtů, zrodu hrdinů a lotrů, vzestupů a pádů. A způsob, jakým se vypořádal se dvěma zápasy Ali–Liston, posouvá jeho vlastní prózu na vrchol. Dostává nás na dřev těchto utkání, jako bychom stáli přímo v ringu, slyšeli svištět údery, byli zaliti potem a krví, ukazuje nám vše zevnitř. Tohle je jedna z nejlepších knih o bojových sportech, jakou jsem kdy četl. Díky ní prožijete Aliho cestu na vrchol okamžik za okamžikem, uvidíte jeho tanec, ucítíte Listonovy divoké výpady kmitající do prázdna vzduchem, Aliho rány, přesně zasahující cíl, ten šok, když Liston odmítl vstát ze židle (první zápas) nebo se zvednout ze země (druhý zápas), dozvíte se pravdu o nelegální látce na Listonových rukavicích, která se dostala Alimu do očí a napůl ho oslepila (první zápas), a tzv. neviditelném úderu, který to jednou provždy skončil (druhý zápas). A uvidíte mladého šampiona, jak řve na ty skvělé sportovní novináře, kteří ho odepsali. *Sežerte si ty svoje kecy!*

Stručně: je to knokaut. Což na předmluvu stačí. Dámy a páno-
vé, mistrovství světa v těžké váze. První kolo.

(Gong.)

Salman Rushdie

Předmluva: **V MICHIGANU**

CASSIUS CLAY VSTOUPIL DO RINGU V MIAMI BEACH v krátkém bílém županu s nápisem „The Lip“ (Držka) vyšitým na zádech. Byl znovu nádherný. Rychlý, elegantní a bylo mu dvaadvacet. A poprvé a naposledy se v životě bál. Ring zaplnili všechny ty odepsané veličiny a snaživky a ztroskotanci. Clay si jich nevšímal. Začal poskakovat po špičkách, ale zpočátku se šoural jako bez duše, jako nějaký účastník tanečního maratonu mezi desátou večer a půlnocí. Až později do toho přidal víc života a potěšení. Několik minut po něm do ringu skrz provazy prolezl Sonny Liston, mistr světa v těžké váze, a počínal si při tom opatrně jako člověk, který nastupuje do kánoe. Byl zahalený do županu s kapucí. Měl bezstarostný pohled, prázdné, mrtvé oči muže, jemuž život nikdy nic nedaroval, ale on sám životu taky ne. A už vůbec neměl v úmyslu něco darovat Cassiu Clayovi.

Skoro všichni sportovní reportéři přítomní v Miami Conventional Hall očekávali, že Clay skončí na lopatkách. Robert

Lipsyte, mladý novinář píšící o boxu pro *The New York Times*, dostal od editora za úkol zmapovat cestu z arény do nemocnice, aby mohl podat co nejlepší zpravodajství, až tam Claye odvezou. Sázkový kurz zněl sedm ku jedné proti Clayovi a bylo téměř nemožné najít bookmakera ochotného přijmout sázku na něj. Ráno před zápasem vyšel v *New York Post* sloupek, jehož autorem byl Jackie Gleason, nejpopulárnější televizní komik v zemi. Napsal v něm: „Předpovídám, že Sonny Liston vyhraje v prvním kole po osmnácti vteřinách. Můj odhad zahrnuje i tři sekundy, které si Tlučhuba v ringu získá navíc.“ Dokonce i společnost Louisville Sponsoring Group, která Claye finančně podporovala, očekávala katastrofu. Její právník Gordon Davidson tvrdě vyjednával s Listonovým týmem, neboť předpokládal, že tohle bude mladíkův poslední večer v ringu. Davidson chtěl jen dosáhnout toho, aby Clay vyvázl „živý a bez zranění“.

Byl večer 25. února 1964. Malcolm X, Clayův host a mentor, seděl v první řadě na sedadle číslo sedm. Byli tam i Jackie Gleason a Sammy Davis společně s mafiány z Las Vegas, Chicaga a New Yorku. Ve světlech reflektorů namířených na ring se válel oblak dýmu z doutníků. Cassius Clay párkrát udeřil do šedé, plovoucí mlhy a čekal, až zazvoní zvon.

„Vidíte to? Vidíte mě?“

Muhammad Ali seděl v přeplněném křesle a na obrazovce sledoval sám sebe. Jeho hlas přecházel do sípavého šepotu a prst se mu třásl, když ukazoval na sebe v mladším vydání, na svoje já uchované na videozáznamu: dvacet dva let, zahřívá se ve svém rohu, ruce v boxerkách se mu pohupují u boků. Ali žije na statku v jižním Michiganu. Vždycky se povídalo, že farmu ve dvacátých letech vlast-

nil Al Capone. Jeden z Aliho nejdražších přátel Drew „Bundini“ Brown nemovitost jednou prohlédl a doufal, že tam najde zakopaný Caponeho poklad. V roce 1987, během pobytu v levném hotelu na Olympia Avenue v Los Angeles, Bundini spadl na schodech. Když ho pokojská konečně našla, ležel bezvládně na zemi. O tři týdny později zemřel.

Najednou Ali znovu zašeptal: „Vidíte mě? Vidíte mě?“ A byl tam, obklopený svými lidmi, trenérem Angelem Dundeeem a Bundinim s tím jeho kulatým obličejem, ještě mladým, a špital Alimu do ucha povzbudivou zaklínací formuli: „Jdi do toho! Jeď! Lítej jako motýl, bodej jako včela! Třískej, mladej, buš do něj!“

„Tehdy jsem byl v ringu poprvé a naposledy vyžděšený,“ přiznal Ali. „Sonny Liston. První zápas. První kolo. Řekl, že mě chce zabít.“

Už v té době byl Ali mohutný. Jako bývalý sportovec měl odpor k pravidelnému cvičení a jedl víc, než mu prospívalo. Zešedly mu vousy a jeho vlasy už také šedivěly. Přijel jsem do Michigánu, abych se s ním viděl, protože jsem chtěl psát o tom, jak se začátkem šedesátých let utvářel, o tom, jak se vytáhlému dítěti z Louisvillu podařilo stát se jednou z těch strhujících amerických postav, které formovaly svoji dobu a zároveň byly jejím odrazem. Jako Cassius Clay vstoupil do světa profesionálního boxu v čase, kdy se očekávalo, že se černý boxer plně podřídí bělošskému vnímání světa, že bude hrát šlechtného a vděčného bojovníka ve světě jižanského Jima Crowa a pokrytectví lidí ze severu. Jako sportovec se měl držet stranou rasových a politických otřesů, k nimž kolem něj docházelo: studentská okupační stávka v Nashvillu v roce 1960 (kdy vyhrál zlatou medaili na olympiádě v Římě), Jízda svobody, pochod na Washington a studentské protesty na univerzitách v Albany v Georgii a na Ole Miss (v době,

kdy stoupal po žebříčku těžkých vah). Clay nejenže na tyto nepokoje reagoval, ale reagoval na ně způsobem, který urážel všechny. Od bílých rasistů po lídry Národní asociace pro podporu barevných lidí (NAACP). Změnil své vyznání i jméno, prohlásil, že se oprostil od všech škatulek a předpokladů. Z Cassia Claye se stal Muhammad Ali. Téměř každý Američan na Aliho s odstupem času myslí s jistou dávkou mlhavé náklonnosti – paradoxně to byl bojovník, který přišel, aby symbolizoval lásku –, jenže tahle změna ve vnímání veřejnosti přišla dlouho po Aliho období sebeutváření z počátku šedesátých let, období, o němž pojednává tento příběh.

S Alim jsme onoho odpoledne mluvili o třech předních těžkých vahách té doby – Floyd Pattersonovi, Sonnym Listonovi a Clayovi samotném – a o prazvláštních způsobech, jimiž mohli poznamenat politické a rasové změny v době, kdy spolu bojovali o titul. Patterson se začátkem šedesátých let vydával za dobrého černocho, za přístupného a nečekaně bázlivého muže, nesmělého šampiona, jenž reprezentuje svět občanských práv, integrace a křesťanské slušnosti. Liston, který ještě před svým nástupem do ringu prošel vězením, přijal roli zlého černocho, jakmile zjistil, že ho do žádné jiné ani nepustí. Pro většinu sportovních novinářů byl Liston odporný, nepředvídatelný, černošský chudák typu Biggera Thomase, surovec pod jejich úroveň. A tak příběh začíná Pattersonem a Listonem, jejich životy a jejich dvěma krátkými a dramatickými zápasy v letech 1962 a 1963. Každý z těchto mužů svým vlastním způsobem představoval svět, s nímž se Ali utkal a který nakonec přesáhl. Ali se prohlásil za nezávislého na stereotypch, jimž byl zavázán Patterson. Byl nezávislý na zločincích, kteří po léta ovládali box, konkrétně Listona.

„Musel jsem dokázat, že můžu být novým typem černocha,“ řekl mi Ali. „Musel jsem to dát světu najevo.“

Čas od času se Ali nechal unést sám sebou, ale občas párkrát zamrkal ztěžklými víčky, a ta pak zůstala zavřená, protože uprostřed rozhovoru usnul třeba na pět nebo deset minut. Zvykl si na to, už když byl mladý. Nyní to dělal mnohem častěji. Někdy ho současný svět, ten život a dění všude kolem – slavnostní hostiny, návštěvy marockého krále nebo radních z Chicaga – někdy ho to všechno nudilo. Celou dobu myslel na smrt. Jak řekl: „Konám dobré skutky. Navštěvuji nemocnice. Soudný den přichází. Člověk se probudí a nastane soudný den.“ Ali se modlil pětkrát denně a vždy při tom myslel na smrt. „Přemýšlím o tom, co nastane *potom*. Přemýšlím o ráji.“

Zápas začal. Clay, v černé a bílé, vyskočil ze svého rohu, začal kroužit po čtverci, tančil, pohyboval se po ringu sem a tam, dopředu a dozadu, škulal hlavou ze strany na stranu, jako kdyby dostal brzy po ránu svalovou křeč a snažil se rozhýbat krk, ladně a plynule – a pak proti němu nadsamec Liston, jehož ramena vypadala, že jimi zatarasí polovinu ringu, vypálil levý přední direkt. Minul o půl metru. V tom okamžiku Ali naznačil nejen to, co onoho večera v Miami mělo následovat, ale i to, co se chystal předvést v boxu a sportu vůbec – souhru hmoty s rychlostí. Velký chlap už se nepotácel a neploužil, ale dovedl vrazit ránu jako těžká váha, a přitom se hýbat jak Ray Robinson.

„Je to sladké, že?“

Ali se usmíval. Stálo ho to spoustu námahy, ale usmíval se. Parkinsonova nemoc je choroba nervového systému, při níž tuhne svalstvo, takže se obličej změní v otupělou masku. Motorika degeneruje. Řeč degeneruje. Někteří lidé trpí halucinacemi nebo mají špatné

sny. Dokonce i polykání může s postupem nemoci představovat obrovské trápení. Parkinson pohlcuje svou oběť velmi nerovnoměrně. Ali pořád dobře chodil. Stále měl sílu v pažích a v hrudníku. Z pouhého podání ruky bylo patrné, že by ještě uměl dát ránu, která by dokázala uzemnit. Pro něj ale bylo největším utrpením mluvení a vyjadřování, jako by nemoc chtěla prvně napadnout to, z čeho měl největší potěšení on sám a co nejvíc těšilo (nebo rozčilovalo) okolní svět. Nemohl vystát, kolik úsilí ho stojí, aby promluvil. („Občas mi nebudete rozumět,“ řekl, když jsme se setkali poprvé. „Ale to je okej. Řeknu to znovu.“) Málokdy zariskoval a řekl něco před kamerou. A obvykle mu dalo strašně práce se usmát. Řekl jsem, že vím, o čem mluví. Můj otec má Parkinsona. Už nedokáže ujít víc než pár kroků, a mluvení ho dovedlo také trápit podle toho, jaká zrovna byla denní doba. Takže jsem to znal. Ale nemohl jsem mu prozradit, že mému otci je přes sedmdesát. Že mluví líp než Ali. Ale můj otec nečelil celá desetiletí stovkám a tisícům úderů od nejlepších boxerů těžké váhy své doby.

Ali se najednou začal usmívat, to když jeho mladší já, Cassius Clay, levým direktem nevybíravě trefilo Listonovo obočí.

„Vidíte to? Taaak rychlý! Taaak pěkný!“

Liston vypadal, že je zraněný a mimo. Na tenhle nový „druh“ sportovce neuměl reagovat.

Aliho čtvrtá manželka Lonnie vyšla po schodech a položila mu ruku na rameno. Je to statná a pohledná žena s pihovatým obličejem. Lonnie je o patnáct let mladší než Ali. Vyrostla v louisvillském West Endu, nedaleko od místa, kde žila Aliho rodina. Odešla do Vanderbiltu a pracovala jako obchodní zástupkyně firmy Kraft v Los Angeles. Když se začalo hroutit třetí Aliho manželství s Veronicou Porsche, zavolał jí, aby mu byla nablízku. Nakonec se Ali s Lonnie

vzali. Lonnie je přesně ta žena, jakou Ali potřebuje. Je chytrá, klidná, milující a nechová se k němu jako ke svému pacientovi. Vedle jeho nejbližšího přítele a fotografa Howarda Binghama je Lonnie možná jedinou osobou v jeho životě, která mu dala víc, než si od něj vzala. V Michiganu se Lonnie stará o domácnost a o farmu, a když jsou pryč, což je asi tak polovina jejich času, pořád Aliho hlídá a stará se, aby měl dostatek odpočinku a užíval léky. Vyzná se v jeho náladách a zvycích, v tom, co může dělat a co nesmí. Poznává, když trpí a kdy se schovává za své příznaky, aby vytěsnil jiné věci, které ho nebaví.

Aniž by Ali vzhlédl od televize, natáhl ruku a ovinul Lonnie zezadu kolem pasu.

„Muhammade, měl bys podepsat pár fotek, OK?“ řekla Lonnie. Položila před něj několik lesklých fotografií pětadvacetkrát dvacet centimetrů. Cassius na nich tančil po ringu, zastavil se, jen když bodnul do masa na obličejí Sonnyho Listona.

„Ali, svedeš to podepsat s věnováním ‚Markovi‘? M-A-R-K-O-V-I. A ‚Jimovi‘. J-I-M-O-V-I. A potom ještě podepíšeš pár dalších fotek a rukavice.“

Tohle je současné Aliho živobytí. Boxem si vydělal spoustu peněz, ale neušetřil tolik, kolik by měl. Platil výživné, o dost ho připravili paraziti, americký bernák, bohatý život, Islámský národ. Ale jeho postavení coby nejcharismatictější sportovní osobnosti století mělo tu výhodu, že když se i v takhle neutěšeném stavu a téměř neschopný promluvit objevil na banketu nebo konferenci, odcházel odtud s tučným šekem. Ze všech idolů šedesátých let – Kennedyovi, Martin Luther King, Malcolm X, John Lennon, Elvis Presley, Bob Dylan, Mickey Mantle – zbylo už jen několik, které svět nejvíc zbožňoval. A mezi ně rozhodně patří Ali.

„Podepíšu se jménem, dáme jídlo,“ řekl nasměle.

Kazeta v přehrávači běžela dál. Cassius Clay měl zápas zcela pod kontrolou. Listonovi pod oběma očima naskákaly podlitiny. Za patnáct minut zestárnul o deset let. Ali to miloval už tehdy – a miloval to i teď. „Lidi řvali, kdykoli dal Liston ránu,“ sípal. „Čekali. Ale najednou tomu nemohli uvěřit. Mysleli, že mě Liston vystřelí do hlediště. Podívejte se na mě, co dělám!“ Clay tančil a vystřeloval jeden úder za druhým. V šestém kole připomínal toreadora, který zarazil meč býkovi do zad.

Na konci šestého kola usedl Liston na stoličku a zůstal sedět. Vzdal to. Ali se znovu začal usmívat, když sledoval sebe v mladším vydání, jak pobíhá po ringu a křičí: „Jsem král světa! Král světa!“, jak se naklání přes provazy a řve dolů k sedadlům na sportovní novináře: „Sežerte si ty svoje kecy! Sežerte si ty svoje kecy!“ Druhý den Clay oznámil, že není jen mistrem světa v těžké váze, nýbrž také členem Islámského národa. Za několik týdnů si změnil jméno. A během pár let udělal ze sebe, z toho rychlého a zábavného kluka z Louisvillu v Kentucky, jednu z nejpodmanivějších a nejvíce strhujících postav Ameriky své doby. Byl tak populární, že stačilo, aby během cest po světě – v Lagosu a L. A., v Paříži nebo indickém Madrasu – vykoukl z okénka letadla, a téměř každý živoucí tvor ho poznal. Fantazíroval o tom, že projede svět stopem, poněvadž věděl, že mu každý zastaví, pohostí ho a bude ho uctívat. V těch raných dobách, ještě jako Cassius Clay, ho v novinách a kdekoli jinde často zatracovali, ale časem tyhle hlasy přestaly být slyšet. Bil se s druhými za peníze, a přesto když dospěl do středního věku, stal se nejen symbolem odvahy, ale i lásky, slušnosti, dokonce i jisté moudrosti.

Do místnosti vstoupila uklízečka, odložila vysavač, posadila se a začala se dívat na obrazovku. Cassius Clay tam pořád ještě křičel: „Král světa!“

KRÁL SVĚTA: VZESTUP A PÁD MUHAMMADA ALIHO

„Nejsem půvabný?“

„Ach, Ali,“ řekla, „tehdy jste měl dost proříznutou pusou.“

„Já vím,“ odpověděl a usmíval se. „Ale nebyl jsem hezký? Bylo mi dvacet... dvacet kolik? Dvacet dva. Teď je mi padesát čtyři. Padesát čtyři.“

Ona asi minutu mlčela a pak pravila: „Čas letí. Letí. Letí. Odlétá.“

Ali pak velmi pomalu zvedl ruku a jeho prsty se zařepetaly jako ptačí křídla.

„Prostě odlétá pryč,“ řekl.

1. ČÁST

Muhammad Ali

První kapitola:

MUŽ Z PODZEMÍ

25. září 1962

MISTR SVĚTA V TĚŽKÉ VÁZE si ráno před zápasem zabalil kufr porážence. Přes všechnu rychlost svých paží a přes všechny hodiny strávené v tělocvičně byl Floyd Patterson nejpochybovačnějším držitelem titulu v historii této kategorie. Vždycky se našli ztroskotanci, námezdní soupeři, boxerské rychlokvašky, bezejmenní, kteří trpěli stejně jako on, muži, kteří z vítězství nedokázali mít požitek, kromě toho, že jim pravidelně pomáhalo utéct před prohrou a ponížením. Jenže on byl šampion, nejmladší muž, který kdy vybojoval titul.

V posledních týdnech přípravy trávil Patterson noci v polo-spánku na posteli venku v boudě na venkově ve státě Illinois, poslouchal nahrávku *Music for Lovers Only* (Hudba jen pro milence), a pokud měl štěstí, viděl se, jak vyhrává, jak z podřepu vyskakuje a vpaluje Sonnymu Listonovi svůj slavný „klokaní úder“, levý hák zasazený ve výskoku s takovou silou a razancí, až to vždy vypadalo, že Patterson proplachtí kolem svého terče a skrz provazy proletí

až do měkkého klína sedadel v řadě vyhrazené novinářům. Pokud rána mířila přesně, což se stávalo často, byl Patterson jedinečný. Mohl chvilku čekat, než se pustí do takového rizika, přinejmenším pár kol, až se Liston unaví, ale dokázal vyskočit v pravou chvíli. A tomu urostlejšímu chlapákovi neúprosně zasadil pravý zvedák, zadní direkt, další hák. Patterson nespolehal na jediný úder, tedy ne proti Listonovi, jehož klid nasvědčoval, že má sílu jak ze železa. Spolehal na svůj dar, a tím byla rychlost.

Patterson věděl, na co si dávat pozor: Listonův levý direkt měl stejnou razanci jako u jiných zadní. V jednom zápase jím Liston zbil utrmáceného bojovníka Waynea Bethea tak šeredně, že zděšení Betheovi sekundanti na konci zápasu museli odvléct svého borce do šatny a z úst mu odstranit sedm zubů. Z ucha mu tekla krev. Zápas trval padesát osm vteřin. Takže Patterson musel zachovat chladnou hlavu. Boxovat, uhýbat před direkty a bušit na tělo.

„Opravdu jsem si myslel, že budu schopen Listona porazit,“ řekl mi Patterson o nějakých čtyřicet let později. „Myslím na to dokonce ještě *ted'* a hledám způsoby, jak na něj vyzrát. Není to legrační?“

Jenže všechno se postavilo proti Pattersonovi. Cus D'Amato, který mu dělal poradce od jeho boxerských začátků ve čtrnácti letech, strávil spoustu let tím, že se snažil tomuto duelu vyhnout, místo toho posílal Pattersona na slabší soupeře. D'Amato, který vypadal jako kříženec císaře Hadriána a herce Jimmyho Cagneyho, využil své autority, postavil se před novináře a přednesl jim pokrytecké prohlášení o Listonových vztazích s mafií. A jako by byl někdo z úřadu pro sociální blaho, mluvil o Sonnyho potřebě se rehabilitovat, aby dokázal, že je kultivovaným člověkem a že takovým zůstane i nadále, pokud chce mít šanci získat titul. Ale Patterson moc dobře věděl, že D'Amato si myslí, že proti Listonovi má mi-

živou šanci. A D'Amato si to nemyslel sám. Někteří Pattersonovi předchůdci a bývalí šampioni, třeba Rocky Marciano a Joe Louis, přiletěli na zápas do Chicaga, a hned jak vystoupili z letadla, začali novinářům vykládat, že vyzyvatel je příliš silný a příliš krutý na to, aby s Pattersonem prohrál.

Samozřejmě, téměř všichni podporovali Floyda, fandili mu, ale byla to spíš sentimentální podpora – novináři měli Pattersona rádi, protože byl vždy tak vstřícný, otevřený a zdvořilý. National Association for the Advancement of Colored People (Národní asociace pro podporu barevných lidí) stála za Pattersonem, protože to byl muž, jenž bojuje za občanská práva, je stoupencem rasové integrace a reformně uvažující džentlmen. Naopak bývalý trestanec Liston ztělesňoval to, co jedny noviny vedle druhých nazývaly „špatným příkladem pro americkou mládež“. Vyjádření Jackieho Robinsona, že Patterson „zdemoluje“ Listona, mělo víc společného s politickými nadějemi než s jeho boxerským uměním.

Patterson byl předurčen, jako ostatně vždy, k tomu, aby byl férový, přizpůsobil se, udělal správnou věc. Listona dlouho považovali za nejlepšího boxera. Pravda, dostal se do vězení za ozbrojené přepadení, ale odseděl si svoje a zasloužil si dostat příležitost. Patterson i v tomto případě předvedl špetku své sociální mobility. „Liston za své zločiny zaplatil,“ řekl. „Jestli má být schopen vyhrát titul, jeho kvality vyplavou na povrch. Myslím, že uvidíte úplně nového, jiného Listona.“

Liston aspoň prozatím nehodlal dávat najevo ani známku vděčnosti. „Rád bych ho přejel nákladákem,“ prohlásil.

A tak Floyd, který myslel na porážku, učinil příslušná opatření. Pečlivě si zabalil tašku a příruční kufřík, vložil do nich oblečení, jídlo a masku – na zakázku vyrobený plnovous a knír. Když vyhrál, pochopitelně by šel rozdat rozhovory pro média a pak by

uháněl zpátky do hotelu oslavit vítězství. Ale pokud ne, opustil by Comiskey Park s falešnými vousy a uháněl nocí na svoji tréninkovou základnu na venkově poblíž New Yorku.

Takhle to s Floydem bylo vždycky. Užíral ho strach, především strach z porážky. Oprávněně se mohl považovat za nejdrsnějšího muže planety, a přece tomu sám příliš nevěřil. Byl šampionem ve smyslu, v jakém byl Chester A. Arthur prezidentem. „Nejsem *velký* šampion,“ říkával. „Jsem jen šampion.“ Našli se tací, kteří přemítali, zda není Floyd přecitlivělý, jestli to není neurotik v kratasech. Někteří reportéři z Anglie mu začali přezdívat *Freud Patterson*.

Měl dostatečný důvod o sobě pochybovat. Do té doby Pattersonovi přálo štěstí, v listopadu 1956 vyhrál titul po souboji s Archiem Moorem. Ten sice patřil k nejprohnanějším boxerům, ale stejně jako Patterson byl na nejtěžší váhovou kategorii malý, a v době zápasu s Floydem, kdy překročil čtyřicítku, se z něj stával senilní dědek. Jakmile Patterson titul vyhrál, nedával najevo aroganci mistra těžké váhy. Nechoval se nikdy přezíravě. V očích se mu zračil smutek a zranitelnost, měl zasněný pohled teenagera, který dostal kopačky, šlachovitou postavu, tělo silničního nádeníka, naprosto *věrohodné* tělo, ale ne takové, aby budilo dojem, že je nepřemožitelný.

V nejlepším případě byl Patterson slušný boxer polotěžké váhy, který přibral, aby mohl do nejtěžší kategorie. V době zápasu vážil Liston 214 liber (97 kilogramů), zatímco Patterson 189 liber (86 kilogramů). Pokud jsou v boxu oba muži zhruba stejně šikovní, více či méně se uplatňují pravidla fyziky. Stejně jako při kolizi dvou vozidel se větší síla promítá do výkonu, ať se jedná o člověka, nebo nákladní auto. Patterson měl přirozené sklony se ještě zmenšovat. „Kdybychom mu nařídili dietu, brzy bychom z něj měli střední váhu,“ tvrdil jeho trenér Dan Florio.

Patterson do té doby nikdy neobhajoval titul proti soupeři, který by se výkonností aspoň vzdáleně podobal Listonovi. D'Amato ho posílal na protivníky jako Pete Rademacher, což byl olympionik, který proti němu svedl svůj první profesionální zápas, a Brian London, jeden z těch sukovitých Angličanů, po jejichž pobledlé hrudi pak tekly potoky krve. Z Pattersonových soupeřů před Listonem stojí možná nejvíc za zmínku Roy Harris z města Cut and Shoot v Texasu, jak noviny s radostí připomínaly (s radostí z toho důvodu, že zápas sám o sobě nesliboval nic, snad kromě exotiky spojené s požíváním kukuřičného chleba). Když Harris vyrůstal, bojoval s aligátory v bažinách kolem domu v místě známém jako Big Thicket. Do jeho příbuzenstva patřili také strýc Cleve a bratrance Hominy (Kukuřičný šrot), Coon (Mýval) a Armadillo (Pásovec), pojmenování podle postav humoristické knížky Lewise Grizzarda. Krátce řečeno, Harris sám představoval spíš marketingový tah, přesto Floydovi trvalo třináct kol, než to s ním ukončil. Liston vyřídil Harrise v prvním kole.

Takže stejně jako si v hlavě přehrával vítězný scénář a chystal se na něj, byl Patterson plně připravený prohrát. Po psychické ani fyzické stránce neměl nic, co by ho zvýhodňovalo. Jistěže, porazili ho slabší soupeři než Liston – poprvé prohrál s Joeym Maximem v roce 1954 a pak, už jako šampion, v roce 1959 s Ingemarem Johanssonem. Nevztekal se kvůli tomu, podobně jako většina těžkých vah, ale trpěl depresemi a na delší dobu se pak stáhl. Po porážce s Maximem – v důsledku kontroverzního rozhodnutí – se Floyd zamkl ve svém apartmá a zůstal tam několik dní. Po zápase s Johanssonem se cítil poníženy ještě mnohem víc, protože duel měl mnohem vyšší sledovanost. Titul obhajoval na Yankee Stadium a soupeř ho posílal k zemi zase a znovu, jako v nějaké nemilosrdné

pouliční bitce. Patterson měl rychlé ruce, ale Johansson mu vůbec nedovolil předvést některý ze svých manévřů. Jako by zamrzl a Johansson, ten hřmotný Švéd se skrovnou dávkou talentu, naopak neztratil „chromy a blezky“, jak do omrzení opakovali lidé ze štábu kolem něj. Po prvním sražení na zem Floyd opustil plochu a jako ve snách dokráčel ke svému rohu. Johansson opustil neutrální roh, přiblížil se k Pattersonovi ze slepého úhlu a sejmul ho znovu. Spíš než box připomínalo jeho napadení pokus rozzuřeného opilce rozbit jinému muži hlavu lahví od piva. Po čtvrtém sražení na zem se Patterson plazil po podlaze ringu, zíral skrz provazy s očima upřenými na Johna Waynea, který seděl v první řadě, a zatímco se Floyd díval na herce, styděl se. Rozpaky byly pro Pattersona příznačné, ale nikdy neměl tak výrazný pocit trapnosti jako v tu chvíli. Zápas ještě ani neskončil, ovšem už začal přemýšlet, zda všechno, za co bojoval – jeho titul, jeho příslušnost ke světu většímu než byl ten, ve kterém vyrostl –, jestli to všechno není najednou ohroženo. Zasloužil si vůbec někdy nějaké uznání, patřil vůbec kdy na první místo? A co si o něm myslí John Wayne? Když Patterson upadl posedmé, rozhodčí Ruby Goldstein zápas ukončil.

Floyd se chtěl schovat, ale nikde nenašel dostatečně hlubokou díru. Maskování s sebou neměl, a tak si půjčil od svého sekundanta klobouk a stáhl krempu, jako by za ní chtěl zmizet. Dovolil přátelům a rodině, aby ho objímali a chlácholili, ale nesnesl jejich lítost. Nemohl se dočkat, až bude o samotě. A potom všichni odešli – přátelé, rodina i novináři. Floyd se vrátil domů do New Yorku. Den co den sedával v obývacím pokoji za zataženými závěsy. „Myslel jsem, že můj život skončil,“ řekl mi Patterson. Byl jeden krok od toho, kde začínal, jen krok od slumu Bedford-Stuyvesant, kde strávil dětství. Bylo to, jako kdyby očekával, že mu každou minutu budou v patách

vymahači dluhů a začnou vynášet před dům na hromadu televizi, troubu a pohovku. A všichni sousedé, jeho bílí sousedé, uvidí, že teď už nic neznamená.

Floyd nemohl spát, nebo přinejmenším nespal dobře. Oné noci po zápase, jak vylíčil ve své autobiografii, se vyškrábal z postele a sešel dolů do svého doupěte. Chvilí poté, někdy před svítáním, ho tak našla Sandra.

„Floyde,“ řekla, „Floyde, k čemu je dobré sedět tady ve tmě a přemýšlet? Nebylo by lepší jít si nahoru zase lehnout?“

Když se probudil a pohlédl z pohovky, spatřil svoji tříletou dceru Jeannie, jak se na něj upřeně kouká. Obličej měl pořád ještě plný podlitin, a tak si přitáhl Jeannie k sobě, aby se na něj nemusela dívat. Později ho Sandra přesvědčila, aby šel nahoru a pořádně se vyspal. Ale za chvíli se podívala na svého manžela a vyděsila se.

„Co to máš s uchem?“ zeptala se.

Pattersonův polštář byl celý od krve. Johanssonovy údery mu prorazily bubínek.

Jeho sklíčenost se prohlubovala. Celé dny seděl o samotě, nečetl, nemluvil, všechny od sebe odháněl. Během tří týdnů dvakrát odešel z domova. Jak sám později uvedl, truchlil za vlastní smrt jako šampiona. „Táta je nemocný,“ opakovala Jeannie. „Táta je nemocný.“ Skleslost Pattersona neopustila téměř rok.

Floyd byl přesvědčený, že boxeři vždycky mají strach, všichni do jednoho, obzvlášť boxeři špičkové úrovně. „Nebojíme se zranění, zato se bojíme proher. Porážce v ringu se žádná jiná prohra nemůže vyrovnat,“ řekl jednou. „Jakmile je profesionální boxer knokautován nebo ho ošklivě deklasují, trpí takovým způsobem, že na to nikdy nezapomene. Je poražen v září reflektorů před tisícovkami svědků, kteří mu nadávají a plivou po něm, ví, že ho všichni

sledují, včetně dalších tisíců diváků u televizorů a v kinech, ví, že ho brzy navštíví daňoví úředníci – vždycky se snaží urvat si svůj díl, než skončí úplně na mizině –, a on nemůže svalit vinu na svoje trenéry nebo manažery či na kohokoli jiného, i když si může být jistý, že v případě vítězství by se na tom trenéři a manažéři dost přiživili a přivlastnili si kus slávy. Poražený boxer prohrává víc než jen ten zápas, ztrácí víc než jen svoji hrdost; přichází o část svojí budoucnosti, je o krůček blíž slumu, ze kterého vyšel.“

Žádný šampion těžké váhy nebyl tak citlivý a tak upřímný, když mluvil o svých obavách, jako Floyd Patterson. Stal se prvním profesionálním sportovcem, jenž přivítal to, z čehož se vyvinula moderní forma léčby, totiž freudovský způsob psaní o sportu, který sahal za hranice ringu a zabýval se psychikou. Pattersonova autobiografie *Victory Over Myself* (Vítězství sama nad sebou), jak ji diktoval Miltonu Grossovi, sloupkaři z *New York Post*, stejně jako jeho zpovědi Gayi Talesemu v *The New York Times* a později v magazínu *Esquire* se staly přinejmenším ozvěnou příběhu *The Man That Lived Underground* (Muž, který žil v podzemí) od Richarda Wrighta a *Invisible Man* (Neviditelný) od Ralpa Ellisona.

Patterson jistě nebyl první boxer, který poznal, co to je strach, ale byl první, jenž o něm začal otevřeně a veřejně mluvit. Stejným způsobem s ním nakládal v tělocvičně. Cus D'Amato necvičil Pattersona jen k tomu, jak zasadit direkt a jak se krýt a blokovat, ale vedl ho také k sebepozorování. D'Amato byl jediný moderní psychoanalytik, který držel v ruce kyblík a v zubech měl párátko. Při svých „kázáních“ k boxerům zastával názor, že všechny věci jsou poměrně stejné, ale vždycky vyhraje ten boxer, který pochopí svůj vlastní strach, dovede ho zvládnout a využít ve svůj prospěch. Mladé

muže, jakými byli Patterson a José Torres, což byl vynikající boxer polotěžké váhy z Portorika, vedl k tomu, aby chápali své zápasy jako psychodramata, spíš jako souboj vůle než chrupavek.

Patterson vyrůstal v bytě v řadovce se studenou vodou v brooklynské části Bedford-Stuyvesant, jež byla rozpadajícím se obrazem neutěšené chudoby. Jeho otec pracoval jako přístavní dělník, na stavbách, jako nádeník na rybím trhu ve Fultonu. V noci chodil Floydův otec domů tak unavený, že se často zapomněl najíst a usnul oblečený. Floyd opatrně zul otcí boty, vyčistil je a omyl mu nateklé nohy. Pokud Floydova matka nepracovala doma, vydělávala si pár dolarů jako služebná nebo pracovala ve stáčírně lahví. Bylo potřeba uživit jedenáct dětí. Floyd se dělil o postel se dvěma bratry, Frankem a Billym. Poměrně brzy začal opovrhovat sám sebou. Nesnesl pocit, že dokáže dělat tak málo, aby pomohl svému otcí a matce. Cítil se hloupě, bezmocně. „Všechno, co jsem chtěl, bylo pomoci mým rodičům,“ řekl mi Patterson. „Všechno, co jsem udělal, končilo nezdarem a situaci ještě zhoršovalo.“ Často ukazoval na svoji fotografii z doby, kdy mu byly dva roky, a matce pořád dokola opakoval: „Toho kluka nemám rád!“ Když mu bylo devět, obrázek sundal ze stěny a přes obličej si několikrát naškrábal X. Trápily ho noční můry. Sousedé ho párkrát našli, jak ve spaní chodí venku po ulici. Jako dítě se chtěl pořád schovávat, vyhledával tmu. Floyd prolézal průchody, temné kouty, ale ne proto, že by hledal dobrodružství, ale protože se v nich chtěl sám ztratit. Ráno odešel do kina a zůstal tam, dokud nezavřeli. Jezdil linkou A metra sem a tam, na východ směrem na Lefferts Boulevard do dalekých končin Queensu, zpět přes Brooklyn, na druhou stranu East River a nahoru Manhattanem k Washington Heights. A zase zpátky. Od devíti let končil Floyd putování často na stanici High Street v Brooklynu. Objevil tam totiž

dokonalý úkryt. Tunelem prošel k napůl schované boudě s náradím, kterou používali údržbáři z podzemky. Vylezl po kovovém žebříku a zavřel se ve tmě. Tohle byla jeho skrýš před světem. „Rozložil jsem si na podlahu noviny a šel spát, najít svůj klid.“

Přes den začal krást. Šlo o maličkosti jako litr mléka, kus ovoce, něco, co mohl přinést domů matce. Jako teenager stál Floyd každou chvíli před soudem – kvůli záškoláctví, krádežím, útekům. Odhadoval, že se před soudem ocitl třicetkrát nebo čtyřicetkrát.

A tak se stalo, že když bylo Floydovi deset, soudce už ho měl dost a poslal jej do chlapecké školy Wiltwyck, na farmu pro problémové mladíky na venkově v Esopusu, ve státě New York. Do Wiltwycku přišel Floyd v prosinci 1945. Myslel si, že ho posílají do vězení, a zlobil se na matku, která tuhle novinu přivítala s úlevou. Jak se ukázalo, byla to nejlepší věc, jaká ho mohla potkat. Wiltwyck, to bylo 350 akrů zemědělské půdy, stará usedlost, kterou vlastnila rodina Whitneyů. Nebyly tam žádné ploty ani mříže. Zato tam měli slepice a krávy, malou tělocvičnu, říčku, v níž se dalo plavat nebo rybařit. K personálu patřili učitelé, stejně jako psychiatři, sociální pracovníci a terapeuti. Děti nikdo nebil ani nezamykal na pokojích. Floyd se pozvolna naučil číst, mluvit s trochu větším klidem, překonat přetrvávající pocit studu. Jakmile se stal šampionem, věnoval svou autobiografii škole, která ho „nastavila správným směrem“. Wiltwyck představoval přesně ten zvrat, jaký Sonny Liston nikdy nepoznal.

Dva roky pobytu na Wiltwycku udělaly z Floydada zcela jiného člověka. Nikdy nebyl dobrým studentem, ale přinejmenším byl najednou schopen fungovat v normálním světě. Po návratu do New Yorku nastoupil na P. S. 614, jednu z městských „škol 600“ pro problémové

děti, později strávil rok na Alexander Hamilton Vocational High School. V době, kdy se Patterson vrátil do města, dva z jeho bratrů trénovali v Gramercy Gym na 14. Východní ulici. Cus D'Amato vlastnil tělocvičnu a spával v zadní místnosti. Jedinou společností mu dělal vlastní pes. D'Amato byl boxerský asketa. Z boxu si udělal živnost, ale opovrhoval penězi, zbavoval se jich. Říkal, že peníze „jsou k tomu, aby se vyhazovaly ze zadních dveří vlaku“. Když Patterson vybojoval titul, D'Amato použil většinu svého podílu (více než třicet tisíc dolarů) na to, že svému svěřenci nechal jako dárek zhotovit na zakázku pás šampiona osázený šperky a drahokamy. „Cus se v životě zbláznil do všeho, kromě boxu,“ prohlásil José Torres. D'Amato byl dobře informovaný paranoik. Ovládal ho strach. Nejvíce se bál mafie, která za jeho časů box řídila – a spal s pistolí pod postelí. Nikdy nejezdil metrem, ze strachu, že ho někdo shodí do kolejí. Bál se ostřelovačů. Bál se neznámého jídla a pití. Lidem tvrdil, že se nikdy neoženil ze strachu, že ho „nepřátelé“ oklamou. „Své nepřátele musím neustále mást,“ řekl jednou. „Pokud jsou popletení, můžu pracovat pro své boxery.“

Jako dítě vyrůstal v Bronxu. D'Amato celé dny hladověl, což pro něj bylo lepší než snášet tu bolest, když se mu někdo pokusil jídlo vzít. Byl možná nejmladším fatalistou v tomto městském obvodu. Často pozoroval pohřební průvody před svým domem a říkal: „Čím dřív smrt přijde, tím lépe.“ D'Amato byl dítětem ulice a pouličním rváčem. Jednou ho jiné dítě praštilo tyčí do hlavy tak, že přestal vidět na levé oko. Nicméně D'Amato věřil, že oční tkáň se sama obnoví, a celý svůj život se snažil zrak vyléčit sám, třeba tím, že střídavě zavíral pravé, zdravé oko. Chtěl tak „donutit“ levé oko, aby znovu prozřelo. Když se D'Amato stal trenérem, svým svěřencům říkal, že zdání jistoty, ať finanční nebo jiné, může znamenat jejich

smrt. Bezstarostnost prý utlumuje rozum a pocit radosti – ten byl ještě horší. „Čím víc radosti ze života máte, tím víc se bojíte umřít,“ tvrdil D'Amato.

V porovnání s jinými trenéry a manažery, kteří obřadně popisovali, co měl boxer k snídani, kolik naběhal mil a kolik dobrého pro sebe udělal, byl D'Amato s těmi svými potem prosycenými teoriemi a podivnými zvyklostmi sám o sobě zajímavým námětem, takže ho v tělocvičně Gramercy Gym vyhledávali novináři, kteří spoléhali na to, že z něj vytáhnou dobrý příběh. D'Amato mimo jiné četl válečnou historii a Nietzscheho. Z toho vzešla jeho filozofie o bolesti a vytrvalosti. Norman Mailer začal docházet do tělocvičny nedlouho po úspěchu spojeným s románem *Nazí a mrtví*. Mladí reportéři – Gay Talese, Pete Hamill, Jack Newfield – tam chodili, i když zrovna nepotřebovali nic psát. Pro ně byl D'Amato moralistou v Babylonu, významným manažerem boxerů, který zveličuje roli gangsterů, kteří řídí pomalu každého boxera a arénu v zemi. Psali o něm, občas ho idealizovali jako zosobnění autenticity, mravného sekundanta ve filmu noir ze světa boxu padesátých let. Mailer jednou napsal, že D'Amato „v sobě měl nadšení světce, pro nějž je práce vším, takže nemá čas rozjímat... Připomínal mi ten zvláštní druh velmi otrlých italských kluků, které jste mohli potkat v Brooklynu. Byly to sladké děti, jež se jen výjimečně chovaly sprostě, byly statečné, přinejmenším pokud šlo o jejich činy, těch se nebály. Postavily by se každému.“

Pattersonovi bylo čtrnáct, když poprvé vyšel dvě patra po dřevěných schodech a vstoupil do Gramercy Gym. D'Amato vždycky rád sledoval, jak děti poprvé vyjdou schody. Pozoroval jejich výrazy, pak počkal a díval se, jakým způsobem to zvládnou druhý den – pokud vůbec přišly. S odhalením své filozofie Cus dlouho neotálel.

Chtěl, aby se Floyd a ostatní začali vrtat ve vlastních myslích téměř ihned, tedy jakmile poprvé praštili do boxovacího pytle. Pro jiné manažery bylo pochybování o sobě něčím nemyslitelným. Pro D'Amata musel boxer sám sebe pochopit, jinak prohraje. Boxer není pouze knokautován, říkával, on *chce* být knokautován, jeho vůle mu vypoví službu. „Strach je přirozený, je normální,“ řekl. „Strach je náš přítel. Když jelen prochází lesem, má strach. Je to způsob, jakým příroda udržuje jelenovu ostražitost, protože mezi stromy se může skrývat tygr. Beze strachu bychom neměli šanci přežít.“

Patterson předvedl, že dokáže boxovat rychle a že má dobrý levý hák. Dokázal se vkrást do soupeřova direktu a odrovnat ho kombinací úderů. Na olympiádě v Helsinkách roku 1952 vyhrál zlatou medaili ve střední váze. Red Smith, který psal pro *New York Herald Tribune*, jím byl unešen. Napsal, že Patterson „má rychlejší pracky než kapsáři v metru a způsobují větší utrpení“. Ve stejném roce se Floyd stal profesionálem a začal boxovat v New Yorku, kde na sebe upoutal značnou pozornost tím, že hezky po sobě sejmul Eddieho Godbolda, Sammyho Walkera, Lestera Johnsona a Lalu Sabotina. Kvůli všem svým strachům si Patterson osvojil dostatečnou disciplínu a schopnost poznat, jak vyřídít všechny nejlepší klubové boxery té doby, všechny ty drsné mladíky, kteří boxovali v Eastern Parkway v Brooklynu a v St. Nick's ve West Side. Floydův starší bratr Frank se svěřil Lesteru Brombergovi, jenž psal o boxu pro *New York World-Telegram and Sun*: „Rád bych řekl, že jsem vždycky věděl, že to ve Floydovi bylo, ale musím být upřímný. Nemůžu si zvyknout na to, že se můj mladší brácha stal mezi boxery pojmem. Pamatuju ho jako dítě, které začalo brečet, když jsem ho při boxování v tělocvičně praštil moc tvrdě, jako spratka, co se začal hádat, kdykoli jsem ho zmáčkнул.“

Floyd ukázal, že má o své soupeře nebývalou starost. Když trénoval na zápas proti bji z Chicaga jménem Chester Mieszala, který se měl vysílat v rámci televizního programu *Wednesday Night Fights*, D'Amato navrhl, aby se týden před utkáním Patterson začal připravovat ve stejné tělocvičně v Chicagu, kam docházel i Mieszala. Patterson odmítl. Vysvětlil to tím, že nechce získat „neférovou výhodu“. V zápase samotném Floyd vyrazil Mieszalovi z pusy chránič zubů a omráčený Mieszala ho začal hledat. Místo aby Floyd uštědřil soupeři další ránu, sklonil se a snažil se mu pomoci. Nakonec se však Patterson vrátil k tomu, proč tam byl. Porazil Mieszalu v pátém kole technickým knokautem. Dokonce, i když bojoval o titul, byl Floyd schopen prokazovat laskavost. V duelu proti Tommymu Jacksonovi, přezdívanému „Hurikán“, se neustále snažil donutit rozhodčího Rubyho Goldsteina, aby se do věci vložil a uchránil vyzyvatele před zbytečně drsným zacházením. Goldstein, celý dojatý jeho vlídností, mu vyhověl.

V Pattersonově citovém založení byste nenašli ani špetku škodolibosti. Dokonce ani o nejsladším večeru Pattersonovy kariéry, oné noci v Polo Grounds, kde v březnu 1961 dokonil dílo pomsty za ponížení z porážky s Johanssonem, který ho sedmkrát poslal k zemi, neprojevil žádnou velkou radost z toho, jak jeho protivník trpí. Před zápasem Patterson poprvé cítil vztek. Nenáviděl Johanssonovo vychloubání a neskrývanou touhu po titulu a chtěl si od něj vzít zpátky, o co ho připravil. V pátém kole Floyd udeřil Johanssona dvěma hrozivými háky, načež se jeho soupeř opřel o koleno a bylo počítáno do devíti. Jakmile Johansson vstal, Patterson neváhal a zasadil mu jednu z těch svých skvělých pecek s výskokem. Šampion se skácel jak zbořená zeď. Johansson ležel na podlaze, z úst mu stékal tenký pramínek krve a levá noha se mu

třásla, vypadal jako muž po záchvatu epilepsie. Patterson se díval do publika a na chvíli vyloudil úsměv, ale jakmile se otočil a uviděl Johanssona, stále vyřízeného a s bolestně šhubající nohou, otrásl to s ním a vyděsil se, že zabil člověka. Vymanil se ze šťastného sevržení jednoho ze svých sekundantů, klekl si na podlahu a podepřel Johanssona rukou. Pak ho políbil na tvář a slíbil, že dostane jinou šanci, třetí zápas.

Později Patterson připustil, že do arény přišel se svým umělým plnovousem a knírem. „Nemá v sobě dostatek zabijáckého instinktu,“ řekl D'Amato. „Ke svým soupeřům se chová příliš pokorně, je na ně až moc hodný. Zkusil jsem na něj psychologicky působit, abych v něm zpěnil krev a probudil v něm zlost, jenže on nemá koule na to, být surový. Čeká mě ještě hodně práce.“

Prezident John Kennedy sledoval 4. prosince 1961 televizní dvojzápas, který probíhal ve dvou různých městech: Patterson v Torontu knokautoval Toma McNeelyho a Liston ve Filadelfii vyřídil v prvním kole boxera, jemuž říkal Albert „Quick Fall“ Westphal, „Rychlý pád“ Westphal. Jako každý jiný sportovní fanoušek v zemi (a zápasy o titul v těžké váze sledovali dokonce i ti, kdo se o box jinak nezajímali) Kennedy tvrdil, že skutečným zápasem bude až duel mezi Pattersonem a Listonem. Po druhém utkání proti Johanssonovi pozval Kennedy šampiona do Bílého domu, zčásti proto, aby mu pogratuloval jako prvnímu muži, který vybojoval zpátky titul v těžké váze, ale také proto, aby ho povzbudil. Byla to zdánlivě rutinní návštěva – prezidenti k sobě zvali sportovní hvězdy po desetiletí. Pro obě strany to znamenalo snadnou a neškodnou formu publicity – ale Pattersona setkání znepokojilo. Prezident se zeptal šampiona, s kým by si to chtěl v ringu rozdat příště. Cestu k vrcholu v nejtěžší

váhové kategorii si klestil drzý olympijský vítěz Cassius Clay, ale nikdo se zápasu s ním v té době nedožadoval. Clayovi nebylo ještě ani dvacet. Patterson pochopil, co měl prezident na mysli.

„Liston,“ odpověděl. „Budu boxovat s Listonem.“

Místo aby Kennedy prostě popřál Pattersonovi hodně zdaru, řekl mu: „No, tak toho chlápka *musíš* porazit.“

Pokud jde o Listona, ten byl předvedčený, že setkání v Bílém domě bylo důvodem, proč se Patterson konečně uvolil se s ním střetnout. „Upřímně řečeno, nemyslím, že by proti mně Patterson nastoupil, kdyby to neslibil prezidentovi,“ řekl. „Věřím, že se Floyd dostal do pozice, kdy už nemohl vzít svoje slovo zpátky. Ať je to, jak chce, neřeknete přece prezidentovi Spojených států, že chcete něco udělat, a potom to nesplníte.“

Floyd připustil, že byl v Oválné pracovně zmatený. „Připadal jsem si tam osamělý, úplně vystrašený,“ řekl. „Musíte si uvědomit, jak mladý jsem byl, z jakého prostředí jsem vyšel – a najednou jsem si byl pro radu v Oválné pracovně. Co jsem si měl počít? Nesouhlasit? Tu výzvu jsem musel přijmout. Nikdy jsem nechtěl druhé zklamat, a tam jsem byl v pozici, kdy jsem se musel obávat, abych nezklamal prezidenta.“

A tak Patterson boxoval ve jménu Dobra, a Liston, ať se mu to líbilo nebo ne, ve jménu Zla. Liston svoji roli velmi dobře chápal. „Boxerský zápas je jako film o kovbojích,“ pravil. „Jsou tam kladné a záporné postavy. A za to si lidé platí – aby viděli, jak ti zlí dostanou na frak. Takže já jsem ten špatný. Jen to dopadne jinak. Já na frak nedostanu.“

Ale nebylo zcela samo sebou, že Liston bude smět bojovat s Pattersonem. Hala Madison Square Garden, v té době stále nejprestižnější místo pro boxerské zápasy v Americe, vůbec nepřipa-

dala v úvahu. Newyorští činitelé byli (oprávněně) přesvědčeni, že Liston nikdy neukončil svoje styky s mafií, a odmítli mu udělit licenci. Kam se tedy vrtnout? Dr. Charles Larson, prezident Národní boxerské asociace Spojených států, prohlásil, že udělá všechno, aby utkání zabránil. „Podle mého názoru Patterson dobře reprezentuje svoji rasu a věřím, že jako světový šampion těžké váhy by měl být mužem, k němuž by mohly vzhlížet děti, jako to dělají vždycky, aby ho uctívaly jako hrdinu,“ uvedl. „Pokud by se šampionem stal Liston, ještě než ospravedlní sám sebe, mohla by to být katastrofa.“ Ze stejného tábora zaznělo, že Listonovo vítězství by bylo pro box ještě horší než to, co se událo onoho hrozného večera o šest měsíců dřív, kdy Emile Griffith zabil Bennyho „Kida“ Paretu v ringu. To přimělo Sira Davida Harringtona Anguse Douglase, dvanáctého markýze z Queensberry a potomka tvůrce pravidel boxu, aby vypíchl morální podtext zápasu. „Raději bych si myslel, že není zcela důležité, zda Liston má, či nemá dobrý charakter. Jestliže v tuto chvíli není ve vězení, má ze zákona stejná práva. A pokud je dobrý boxer, musí mít právo bojovat s Pattersonem.“

Patterson mohl politiku boxu i její rozličné zmocněnce trpět nebo ignorovat, ale nemohl přejít starosti lidí, jako byl Ralph Bunche či Martin Luther King. Hnutí za občanská práva nabývalo především na Jihu na intenzitě a vyvolávalo vlnu silného odporu, zejména na dalekém Jihu. Vůdci hnutí se obávali, že by v Pattersonovi najednou mohli ztratit bezúhonného šampiona, nositele určitých hodnot, a místo něj získat odsouzeného zločince Sonnyho Listona. Hnutí za občanská práva mělo svých problémů už tak dost – zápas probíhal v době snah Jamese Mereditha o integraci univerzity v Mississippi a bojů mezi nejvyšším soudem a guvernérem Rossem Barnettem, který přísahal, že stát „nebude pít z poháru genocidy“.

Revolta Martina Luthera Kinga představovala nejsilnější sociální otřes od konce války. Integrace byla pro desítky milionů Američanů nemyslitelná a každý průlom bojovníků za občanská práva, každý soudní případ, každá demonstrace či protest jim připadaly jako útok proti přírodě. Ať to bylo spravedlivé nebo ne, poslední věc, kterou lídři hnutí potřebovali, bylo, aby se nejviditelnějším černochem Ameriky stal absolvent trestního systému v Missouri, gauner, který byl uvězněn za ozbrojené přepadení. Percy Sutton, šéf pobočky Národní asociace pro podporu barevných lidí NAACP na Manhattanu, řekl: „Sakra, tady přestává legrace. Jsem pro Pattersona, protože nás reprezentuje líp, než by to Liston kdy dokázal.“ Viděli Pattersona jako jednoho z nich, černocha, který se sám vypracoval až na vrchol (v jeho případě doslova). Byl představitelem jejich rasy, ale takovým, jakého osvícení běloši akceptovali, se kterým mohli mluvit. Když Pattersonovu manželku odmítla přijmout masérka sídlící nedaleko jejich domu na Long Islandu, podal na ni žalobu v duchu místního antidiskriminačního zákona. Jakmile si později Patterson koupil dům v severním Yonkersu nedaleko Scarsdale, jeho bílí sousedé mu dělali ze života peklo. Zubař z vedlejšího vchodu okamžitě postavil třímetrový plot. Když si Patterson nechával vybudovat svůj vlastní plot, onen dentista, dr. Morelli, křičel na dělníky: „Dotkněte se pozemku a dostanete předvolání k soudu.“ Patterson nakonec tenhle boj vzdal a odstěhoval se.

„Jsem jen součástí sociálních dějin naší doby a naší země a nemůžu zůstat pozadu – ani být moc napřed,“ napsal později ve své autobiografii. „Jestliže to jen obcházíte a jste plní hořkosti, dříve či později se to změní v bolest, která vás bude nutit, abyste proti té nespravedlnosti zakročili. Tohle bych ale nikdy nechtěl. Pokud někam nemůžu jít legálně, nemusím tam chodit vůbec. Pokud se nemůžu

zákonně bránit, nebudu to dělat ze zlomyslnosti. Ale zároveň to ne-
lze přehlížet a tvářit se, že nic takového neexistuje.“

Sláva ho však neochránila před ponížením. Na jaře 1957, kdy se Patterson stal šampionem, zabránili jednoho sobotního odpo-
ledne v Kansas City v několika restauracích jemu a dvěma jeho
sparing partnerům, aby se posadili. Místo toho si tedy koupili sýr,
krekry a vrátili se do svého hotelu. Slyšeli, že Jersey John Walcott je
ve městě, protože rozhodoval zápas profesionálních wrestlerů. Za-
volali mu na pokoj. Když za ním přišli, zjistili, že také spořádal svůj
oběd na pokoji. Všechno, co si dokázal přinést nahoru, byl pytlík
sušenek a litrová lahev mléka. Walcott nabídl kekсы Pattersonovi
a jeho přátelům.

„Pár soust už jsme zakousli. A úplně stejným způsobem jako
ty,“ pravil Patterson.

„Není to paráda?“ řekl Walcott. „Bývalý mistr světa těžké váhy
se současným šampionem, ale v tomhle městě se nic nemění. Nej-
starší šampion a ten nejmladší, oba se však musejí najíst ve svých
pokojích. Je to hezké město. Není vůbec špatné, pokud se neohlížíš
napravo, nalevo a neposloucháš, co lidi kolem vykládají. Proto zů-
stávám tady na pokoji. Je menší šance, že mě někdo špatně pochopí.“

Liston a Patterson trénovali spoustu měsíců – Liston ve Filadel-
fii, Patterson na své venkovské základně poblíž New Yorku. V po-
sledních týdnech před zápasem se oba připravovali v okolí Chicaga.
Podoba těch míst se dala předem odhadnout. Pattersonův kemp při-
pomínal klášterní útulek, byla to řada chatiček ve městě Elgin, nazý-
vaném Marycrest Farm. Marycrest byla církevní ubytovna pro kato-
líky a moc se nelišila od Wiltwycku. Jedna z budov, kterou proměnili
na tiskové středisko, byla vyzdobena mozaikami s náboženskými
motivy a sadou krucifixů. Nad vchody do místnosti, kde pracovali

novináři, byly latinské nápisy: *Veritas* (Pravda) nad jedněmi dveřmi, *Caritas* (Milosrdenství) nad druhými. Nápisy *Veritas* a *Caritas* se obvykle označovaly chlévy pro krávy. Patterson trénoval ve stanu, na němž bylo zvenčí napsáno *So we being many are one body in Christ* (Ač ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu). Jeho tiskovky probíhaly v jídelně vyzdobené nástěnnými malbami svatých. Patterson se tam cítil doma. Konvertoval k římsko-katolické církvi a najednou byl světu nabízen jako sv. František boxerského sportu.

Listonovi pořadatelé nabídli, aby měl přípravný kemp v sousedství vězení v Joliet. Usoudili, že ostnaté dráty a strážní věže vytvoří perfektní kulisy pro psaní článků zaměřujících se na Listonovu minulost. Liston měl jiný názor. Místo toho trénoval na opuštěné dostihové dráze v místě zvaném East Aurora, s branami z drátěného pletiva a uniformovanými policisty hlídkujícími před vchodem. Vnitřek závodiště vyplňovala nehostinná plocha pokrytá seschlou trávou. Krutý vítr vytrvale ničil rozpadající se tribunu. Liston bušil do těžkého pytle a boxoval v provizorní tělocvičně, která kdysi bývala boudou, kde se přijímaly sázky. Jak poznamenal jeden z novinářů, vypadalo to, jako kdyby misionář Johnny Appleseed trénoval na jednom místě a Anděl smrti na druhém.

Žurnalisté pendlovali mezi oběma tábory a vykládali o protikladech Dobra a Zla, o zápase Dobrý černochoch versus Hroznivý černochoch. Psal se rok 1962 a píšící novináři měli stále převahu, především pak bílí komentátoři deníků z New Yorku: Milton Gross z *Post*, Jimmy Cannon z *Post* (a pak *World-Telegram*), Red Smith z *Herald Tribune*, Dick Young z *News*, Arthur Daley z *Times*. Liston nevěřil ani jednomu z nich. Nedokázal přečíst ani ceduli u silnice, natož noviny, ale jeho manželka Geraldine mu články citovala a netrvalo dlouho, než pochopil, že mezi novináři nemá mnoho přátel. Sonny

se netěšil velké podpoře ani mezi bílými literáty, kteří pracovali pro různé časopisy. Budd Schulberg z *Playboye*, A. J. Liebling z *New Yorkeru*, Ben Hecht z novin vydávaných v Nyacku a Norman Mailer, který psal pro *Esquire*.

Formální podpůrné akce souboje Patterson – Liston v Chicagu zahrnovaly i setkání Normana Mailera s Jamesem Baldwinem, který pracoval pro *Nugget*, což byl magazín pro pány, jenž přestal vycházet v roce 1965. (Liebling si zjevně nevšímal návštěvy hostujících romanopisců. „Setkání novinářů před tímto zápasem někdy připomínala ty vysoce intelektuální *pour-parler* diskuze na ostrově někde ve Středomoří,“ napsal. „Shromáždění romanopisci usazení za svými psacími stroji by během dvaatřiceti minut dokázali vyprodukovat kopii *The Paris Review*.“) Mailer a Baldwin se v padesátých letech přátelili, ale v roce 1961 se nemohli vystát. Baldwin měl pocit, že ho Mailer urazil, a to osobně i intelektuálně. Osobně z toho důvodu, že Mailer o něm v jedné eseji kritické k celé škále svých vrstevníků napsal, že je „příliš okouzlující na to, aby mohl být významný“. Jeho intelektu se dotklo, že Mailerovo pojednání o rasové otázce s názvem *Bílý černoš* mu připadalo nebezpečné v tom smyslu, že líčilo černošy jen jako směsici nespoutaných sexuálních a násilnických pudů. Z článku pro *Esquire* z roku 1961 nazvaném *Černý chlapec sleduje bílého chlapce* podle Baldwinova čísla Mailerova posedlost mocí a jeho nedospělost, beatnictví, arogance a naivita, vyjádřil v něm prý svoji hloupost tím, jak dělá reklamu zvráceným představám o černé kultuře, aby vydráždil pozéry z řad bílé buržoazie.

Baldwin přiletěl do Chicaga a nevěděl, o čem bude psát. Na rozdíl od Mailera, který byl hrdý na svoje vědomosti o boxu a znal spoustu trenérů a boxerů, Baldwin byl sportovní ignorat. Nikdy

by se nepotloukal po posilovnách s takovým klidem a samozřejmostí jako Mailer, nemohl vycházet ani ze znalostí historie boxu a symbolů sportovní slávy. Baldwin musel spoléhat na schopnost vcítit se do situace, v níž se Patterson s Listonem ocitli, na to, že je vnímal jako chudé černé hochy, kteří v sobě mají ctižádost. „Nevím vůbec nic o Sladké vědě ani Kruté profesi nebo Zápase chudých chlapců,“ napsal a vyjmenoval různé metafory, jichž se boxu dostávalo. „Ale vím hodně o hrdosti, o hrdosti chudých hochů, jelikož to je můj příběh – a jistým způsobem to bude i můj konec.“

S Gayem Talesem z *Times* jako svým průvodcem navštívil Baldwin přípravné kempy obou soupeřů a byl úplně vedle z toho, co všechno první týden viděl: reportéry, jak od rána klábosí a pak drtí na poslední chvíli svoje články, aby stihli uzávěrku, pozdní večere na účet pořadatelů, trapnost, s níž oba boxeři dávají najevo vzájemnou nevráživost, přihlouplé tiskové konference, večírky v Playboy Mansion, bývalé šampiony – motali se tam Louis, Marciano, Barney Ross, Johansson, Ezzard Charles –, kteří rozdávali rozumy a komentáře, aby si tak zachovali svou vlastní důležitost. V tiskovém středisku vládl obecný pocit, že Patterson se stane šampionem kontumačně a že proti Listonovi, a to se bohužel může stát, má malou šanci. Jen se podívejte, jak prohrál s někým tak tuctovým jako Johansson! Za jediné kolo sedmkrát na zemi – vypadal jak lidské jo-jo!

Baldwin přijel do Elginu, kde ho velmi uctivě přivítal Pattersonův tiskový mluvčí Ted Carroll a provedl ho zázemím. Zdálo se, že Carroll chápe, že pokud jde o box, je Baldwin začátečníkem.

„Pane Baldwine, tohle je tréninkový kemp,“ řekl. „A tenhle venkov vystihuje osobnost šampiona. Zatímco jeho řemeslo je plné agresivity, pane Baldwine, on sám má nevzrušenou, *bukolickou* povahu. Zvolil jsem správný výraz, pane Baldwine?“

Baldwin přítakal. Ano, zvolil.

Carroll zařídil Baldwinovi dlouhou procházku se šampionem a možnost sledovat ho při tréninku. Patterson připustil, že nečetl žádnou z Baldwinových knih, ale viděl ho v televizi debatovat o rasové otázce.

„Věděl jsem, že jsem vás někde viděl!“ řekl Patterson.

Baldwin s Pattersonem zcela zjevně soucítil – dokonce by na něj vsadil 750 dolarů. Pro Baldwina byl Patterson spíš bojovníkem z donucení, komplikovaný, zranitelný, problematický mladík, který vypadal, že touží spíš po soukromí, než by odzátkoval další rozhovor s další skupinou novinářů. Baldwin sledoval Pattersona, jak skáče přes švihadlo, „což musí dělat podle nějaké hudby, která mu zní v hlavě, velmi krásné a blyštivé a vzdálené, jak bezmocně tančící svatoušek, jehož sledujete zamřazeným oknem v průčelí kostela“. Byla to scéna, která připomínala Baldwinova mladého světce Elishu z jeho románu *Go Tell It on the Mountain* (Jdi a hlásej to z vrchů).

Po skončení tréninku, v jeden z posledních večerů před zápasem, se Baldwin zúčastnil Pattersonova setkání s několika novináři. Patterson upíjel ze šálku horkou čokoládu a nasadil jemný, plachý úsměv. Tak jako každý den se ho ptali, proč boxuje s Listonem.

„No, rozhodl jsem se tak sám, že do toho souboje půjdu,“ řekl Patterson. „Vy, pánové, se mnou nebudete souhlasit, jenže vy jste ho dosadili na první pozici, takže jsem cítil, že to bude správné. Listonovy záznamy v trestním rejstříku jsou za ním, ne před ním.“

„Máte pocit, že jste byl obecně uznáván jako šampion?“

„Ne,“ řekl. „No, musím být uznáván jako šampion – ale možná ne tak dobrý.“

„Proč tvrdíte, že se vám nikdy nenaskytne možnost stát se velkým šampionem?“

„Protože vy, pánové, nikdy nedopustíte, aby taková možnost nastala.“

„Pamatuji si především Floydův hlas, jak radostně hlaholí dál a dál,“ vzpomínal Baldwin později ve svém článku pro *Nugget*. „A taky, jak se neustále měnil jeho výraz a jak se smál; pamatuji si ten letmý pohled muže, který byl komplikovanější, než by si vůbec dokázal sám uvědomit, hrdina mnoha dětí stále chycených v pasti, v níž býval on sám, jenž by nemohl žít bez ringu, ale který přesto z nějakého zvláštního důvodu vypadal, že do něj nepatří.“

Než Baldwin odjel, věnoval Pattersonovi výtisky románů *Another Country* (Jiná země) a *Nobody Knows My Name* (Nikdo nezná mé jméno) a vepsal do nich: „Floyd Pattersonovi... protože oba víme, odkud pocházíme, a máme představu, kam směřujeme.“

Baldwin navštívil také Listonův kemp a objevil tam Listona, jakého se nikomu odhalit nepodařilo. Někteří novináři, včetně Jacka McKinneyho z *Philadelphia Daily News*, Jerryho Izenberga ze *Star-Ledgeru* v Newarku a Boba Teagueho z *The New York Times* (jednoho z velmi mála černých reportérů ve sportovním ranku), měli s Listonem dobrý vztah, dokonce ještě v době, kdy se ucházel o titul. Ostatní však ne. Reportéři mu kladli otázky, jimiž neustále naráželi na jeho pobyt ve vězení nebo na tuto jeho slabou stránku, a Sonny jim buď odseknul, nebo odpovídal stručně ano či ne, anebo do nich zabodával zlostné pohledy.

Dokonce i tehdy, když se Liston pokusil s novináři vtipkovat, naháněl hrůzu. A. J. Liebling jednou navštívil jeho základnu a bylo mu řečeno, že rozhovor může udělat po celodenním tréninku, v místní restauraci. Jakmile Liston dorazil, všichni z jeho doprovodu se usadili dokola na čalouněné židle a objednali si horký čaj. Liston najednou nasadil kyselý výraz a začal křičet na svého sekun-

danta Joea Pollina něco o dvou dolarech, které mu dluží. Strhla se hádka a Liston pak skočil po Pollinovi.

„Lžeš, ty pse!“ křičel Liston. „Koukej navalit moje dva doláče!“

Dál si Liebling pamatoval, jak „dopředu vystřelila obrovská pěst, zaslechl jsem hlasité plesknutí, jak Pollino padá pod sprškou zubů“. Liston záhy vytasil pistoli a začal pálit po svém ošetřovateli. Pollino klesl do sedačky. Potom Liston otočil revolver na Lieblinga a vystřelil. „Zvedl jsem ruce a přitom si rozlil čaj.“ Liebling získal velké uznání (možná větší, než by si zasloužil) ani ne proto, jakým způsobem tuto scénu pak popsal, ale především kvůli tomu, jaký dokázal v nastálé chvíli zachovat klid. Tehdy málem zemřel na selhání srdce. Jakmile se probral se svrchníkem pocintaným od čaje, zaslechl Pollina, jak vysvětluje, že ty zuby byly ve skutečnosti bílé fazole, a Listona, jak vypráví, že patrony byly slepé.

„Přijďte za námi znovu, slyšíte? Zase přijďte,“ řekl mu Liston.

Nad takovými reklamními praktikami, podobnými jako tyto, se Liebling v novinách ex post pousmál, přestože vždycky neučarovaly. Mnozí novináři však k Listonovi přistupovali, jako by byl nějaká zrůda. Naprosto běžně používali výrazy jako „gorila“ nebo třeba „divoká kočka“, ale ještě důmyslnější byly způsoby, jakými do článků dokázali zakomponovat rasový podtext. Peter Wilson z *The Daily Mirror* napsal: „Někdy mu odpověď na otázku trvá tak dlouho a dá mu tolik práce najít slovo, které chce použít, že to spíš připomíná dálkový telefonní hovor v cizím jazyce. Ale ten chlap je fascinující. Zatímco jeho zjizvená tvář se ani nepohne a jeho oči, obrovské jak malované podšálky, mají neměnný, zlostný výraz chobotnice, jeho ruce stojí za pozornost. Dlaně má měkké a bílé jako vnitřek banánové slupky. Jeho prsty, to jsou neoloupané banány.“

Mnozí novináři považovali Listonovu vzpurnost za výraz jeho hlouposti nebo něčeho ještě horšího. Baldwin nikoli. „Do hlupáka má daleko; ve skutečnosti není vůbec hloupý,“ napsal. „A přestože v sobě skrývá hodně násilí, necítím z něj žádnou krutost. Naopak, připomíná mi velké černochoy, které jsem sám poznal a jež si vybu- dovali reputaci surovců, aby zakryli skutečnost, že vlastně nejsou tak tvrdí. Kohokoli, kdo by se snažil v nich vidět měkkoty. Každopádně jsem ho měl rád, moc rád. Seděl u stolu naproti mně, bokem, s hla- vou skloněnou, jako by čekal na ránu: Liston ví, jak může trpět ten, kdo je nesrozumitelný, jak je on sám nesrozumitelný. Ale nechte mě to vysvětlit: říkám trpět, protože mi připadá, že prodělal opravdu hodně. Zračí se to v jeho obličejí, v mlčenlivosti jeho tváře a zvlášt- ně nepřítomném svitu jeho očí – lesku, který jen zřídka něco věští, protože v těch očích najdete jen málo odpovědí. A pokud říkám, že je nesrozumitelný, vůbec tím nehodlám tvrdit, že neumí mluvit. Špatně se vyjadřuje v tom smyslu, v jakém jsme nesrozumitelní my všichni, jakmile prožijeme víc, než dokážeme vyjádřit. A pokud jde o nesrozumitelnost zejména v černošském podání – sám by dovedl vyprávět dlouhý příběh, nikdo ho však nechce slyšet.“

Jak se ukázalo, Liston neměl problém mluvit s Baldwinem. Proti němu seděl syn kazatele z Harlemu s vypouklýma, smutnýma oči- ma, který byl jiný než všichni ostatní novináři, jež ho navštěvova- li. Baldwinovy jemné způsoby se lišily od rádoby moudrého stylu většiny žurnalistů, které Liston poznal. S Baldwinem mluvil jiným tónem, utlumil svoje obranné reflexy a nebyl tak ostražitý. „Barevní lidé říkají, že si nepřejí, aby ke mně jejich děti vzhlížely,“ svěřil se Baldwinovi s velkým smutkem v hlase. „No, oni svoje děti neučí ani tomu, aby obdivovaly Martina Luthera Kinga.“ Liston vypadal, že se Baldwinovým prostřednictvím snaží tlumočit svoji obhajobu.

„Nebyl bych špatný příklad, kdybych byl s nimi. Mohl bych spouště těch dětí říct, co potřebují vědět, protože jsem si prožil svoje. A uměl bych jim *naslouchat*.“

Baldwin opouštěl Listona s pocitem, že si ho oblíbil, ale zároveň ho trýznil vnitřní zmatek. Zápas o titul v těžké váze díky Pattersonovi s Listonem dostal zase jednou morální podtext. Jediněčný byl v tom, že oba soupeři sice byli černoši, reprezentovali však protikladný způsob rétoriky, politického stylu i akce. Baldwinovo pojednání pro *Nugget* nepatřilo k jeho nejlepším. Ale prověřil si v něm některé náměty, jež v následujícím roce rozvinul v textu, který se stal jeho nejúplnějším stanoviskem k rasové otázce – *The First Next Time* (Příště první). „Cítil jsem se strašně rozpolcený, tak jako v dnešní době spousta černochoů,“ napsal o Listonovi. „Od té doby, co se všichni snažíme rozhodnout, ať tak či onak, jaký postup při řešení našeho hrozného amerického dilematu bude účinnější: Floydova ukázněná idyla nebo Listonova upřímná nesmiřitelnost... Liston je muž prahnoucí po úctě a zodpovědnosti. Občas k té zodpovědnosti dospějeme – a někdy se to samozřejmě nepovede.“

Baldwinův protivník na zápase, jeho někdejší přítel Mailer, nepřistupoval ke své práci se stejným smutkem, nevnímal ji jako přítěž. Jestliže Baldwin vyhlížel večerní bitvu s obavami, Mailer se na ni s radostí těšil – ta událost byla pro oba každopádně příležitostí stát se svědky něčeho památného a také se ukázat. Pro všechny ambice, energii a propagaci sebe sama, které vložil do svých románů po vydání knihy *Nazí a mrtví* – *The Deer Park* (Jelení park), *Barbary Shore* (Pobřeží barbarů), *An American Dream* (Americký sen), *Why We Are In Vietnam?* (Co děláme ve Vietnamu?) –, bylo jeho psaní pro *Esquire* a *Life* mnohem víc než jen práce, kterou dělal za peníze. Články dovedl psát nesmiřitelně rychle a byly také pořá-

ně dlouhé. Zabýval se v nich profesionálními boxery i politickými postoji, pryštila z nich energie, která pustošila všechny zvyklosti noblesních padesátých let. Už nikdy nebyl tak ponořený do práce jako na zápase Patterson – Liston v Chicagu. O Pattersonovi napsal, že byl liberálem liberálů.

Nejhorší věc, která o Pattersonovi byla řečena, je, že při mluvení připomínal přežvýkavce, stejně jako ostatní liberálové. Představte si, co se stane člověku s Pattersonovými reflexy, jakmile jeho mozek začne být závislý na výrazech jako „sebezpytování“, „povinnost“, „odpovědnost“, „inspirace“, „chvála“, „frustrace“, „odloučení“ – z jeho seznamu by se daly vyjmenovat tucty takových. Jsou součástí jeho hrdosti; je to chlapec, který vyšel ze slumu v Bedford-Stuyvesantu, a tahle slova si osvojil stejně jako výrazy typu akcie, cenné papíry a výnosné jmění. Neexistuje nikdo, kdo by mu řekl, že by bylo lepší držet se psychologie ulice než pěstovat rozporuplnou touhu být velkým boxerem a skvělým, zdravým, vyzrálým, samostatným, spřízněným a začleněným individuem. Jak omšelá noblesa byla v Pattersonově úsilí...

Ale nejpodstatnější důvod, proč černoši v Chicagu přáli víc Pattersonovi, byl ten, že už nechtěli pronikat do logiky Listonova světa. Ten černochožil obklopen násilím, vyrůstal uprostřed násilí a tím se utvářel jeho pohled na svět, který mu dal život. Ten však měl pro obyčejného člověka výjimečnou cenu. Většinová společnost musela žít v hanbě. A poptávka po odvaze byla nehorázně vysoká. Najednou ten černochoz začal vstupovat do bělošského světa a dožadoval se logiky bělošského světa: renty, mentální hygieny,

sociologického žargonu, společných řešení pro nemoci srdce. Měl už plné zuby logiky kurev a logiky pasáků, už nechtěl slyšet nic o *přirozené inteligenci, chytrosti* nebo *soutěžení v tom, kdo bude mluvit víc sprostě*, nechtěl boje za opravdovou lásku v diamantově tvrdých očích každé nóbl šlapky a prostituta na ulici. Ten černoch chtěl Pattersona, protože Floyd pro něj byl důkazem, že člověk dokáže být úspěšný a současně spolehlivý. Kdyby vyhrál Liston, zase by tu bylo to staré soužení, že člověk může být buď úspěšný, *nebo* může být spolehlivý. Obojí však ne. Ale i kdyby Liston měl nějaký vlastní výklad, průměrný černoch z toho nechtěl nic slyšet.

Jestliže Patterson byl podle Mailera „typický příklad vydědění, zbládnutý princ,“ pak Liston byl Faust. Liston byl známým každého tipáře sázek na dostizích, který cestou do práce shání čísla. Byl hrdinou každého muže, který válčil s osudem tak dlouho, až na to našel svůj trik. Kuřák cigaret, ožrala, feťák, vyhuleneček, šmelinář, kurva, buzík, hrdlořez, lovec, korporátní pracovník, kdokoli, kdo je závislý na síle. Bylo to kvůli Listonovu způsobu boxování, a ničemu jinému.

Literární poznámkou pod čarou k účasti Baldwina a Mailera na zápase v Chicagu byla krátká esej, kterou napsal mladý básník LeRoi Jones. Ten se stýkal s Allenem Ginsbergem a beatnickými spisovateli v Greenwich Village a dával o sobě vědět v hnutí Black Arts (Černé umění). Na rozdíl od Baldwina, jemuž se líbila Pattersonova *citlivost*, byl Jones šampionem znechucený, mluvil o něm jako o „čestném“ bělochovi, který dychtí po tom, aby byl přijat buržoazním světem. Listona cembroval jako hrozbu, jako „velkého, černého negra v předsíni každého bělocha, který čeká, až ho bude moci sprovdit ze světa, vyřídí ho za všechny ty bolesti, které běloši

svoji zvůli způsobili světu. Byl ‚ohromný černochoš‘, ‚zlý černochoš, hlavatá napodobenina každého rozparáděného bělouše na světě. Je jako zaostalá, nemajetná (politicky naivní) a zanedbaná země, poddaný, který je konečně tady, aby si urval svůj kus masa.“ Když Jones otiskl svoje pojednání ve sbírce s názvem *Home*, přidal k němu poznámku, že jeho srdce patří mladému Cassiovi Clayovi a že pouze Clay může reprezentovat nové, militantní a skutečně nezávislé černochochy.

S odstupem téměř čtyřiceti let, kdy se z boxu stala okrajová záležitost amerického života, se mohou zdát úsměvné všechny ty tehdy šířené zvěsti o symbolickém poselství dvou černých mužů, kteří do sebe v ringu za peníze mlátí pěstmi. Ale po desetiletí byl box v Americe středem pozornosti, a protože je takový obnažený, bojuje se v něm jeden na jednoho, ještě k tomu rukama, a nikoli s míčem, pálkou nebo raketou, metafory o boji, o rasovém boji, se přímo nabízely. Už od roku 1908, kdy vyhrál Jack Johnson titul v těžké váze, potřebovali bílí fanoušci boxu, a hlavně bílí promotéři, bílou naději. Johnson se vyhýbal špičkovým černým boxerům své doby, jako byl Sam Langford, Joe Jeanette či Sam McVey. Místo nich si to rozdával bílým penzistou Jamesem J. Jeffriesem. A největšími soupeři Joea Louise byli až do závěru jeho kariéry vesměs běloši: Schmeling, Billy Conn, Tony Galento. Sugar Ray Robinson narážel na jednoho bílého po druhém – „Bobo“ Olson, Paul Pender, Gene Fullmer, Jake LaMotta, Carmen Basillio; pořadatelé výjimečně nabízeli aspoň vzdáleně podobné částky za zápasy proti stejně tvrdým černošským vyzývatelům. Ale duel Patterson – Liston něco změnil. Oba soupeři byli černí. Oba během dospívání obdivovali stejného hrdinu (Joe Louis), vyrostli ve stejné nouzi a bezpráví. Nicméně příběh boxu vyžaduje, aby se proti sobě postavily dva protiklady,

KRÁL SVĚTA: VZESTUP A PÁD MUHAMMADA ALIHO

zrovna tak jako třeba v grotesce. Při soubojích mezi dvěma členy stejné etnické skupiny bylo vždy potřeba najít jistou míru odlišení. Když první moderní šampion těžké váhy John L. Sullivan obhajoval v roce 1889 titul proti Jaku Kilrainovi, který si ho vyboxoval holými klouby, žádali ho, aby hrál zlého irského přistěhovalce, který pije a tahá si do postele spoustu žen, zatímco Kilrain představoval dobřákého imigranta, ctnostného pracanta. O hledání rozdílů mezi dvěma černochoy se až do duelu Patterson – Liston tisk moc starat nemusel.

Až symbolické odlišnosti mezi dvěma boxery byly najednou očividné. Z toho vyplývající tlak obzvláště Pattersonovi značně ztěžoval život. Jeho strach byl evidentní dokonce i z jeho vystupování při vážení, což byl rituál, kdy se od bijců očekává, že nasadí spalující pohled, nebo se budou chovat chladně a odměřeně. Ale jakmile Liston začal Pattersona propichovat očima, jeho soupeř upřel zrak do země. Až na tenhle okamžik měl opravdu důvod dělat si starosti. Sonny Liston ho chtěl přejet nákladákem a on cítil, že když tohle dopustí, zklame svoji rodinu, svou zemi, svého prezidenta i svoji rasu.

„Až do zápasu jsem na tyhle věci nepřestával myslet,“ svěřil se Patterson později. „Jakmile zazvonil zvonec a já vstal, místo abych sledoval Listona, zdálo se mi, jako bych viděl všechny ty lidi; co mi říkají a co ode mě chtějí, abych udělal. Jediné, co si pamatuju, je, že jsem se vůbec nedokázal soustředit na zápas.“

Druhá kapitola:

DVĚ MINUTY, ŠEST VTEŘIN

25. září 1962

V DEN ZÁPASU VLÁDLO MLHAVÉ A VLHKÉ POČASÍ, takže svrchník přišel vhod. Na září bylo tehdy v Chicagu vůbec chladno. Comiskey Park mohl pojmout padesát tisíc lidí, ale přestože to byl možná největší duel těžkých vah od zápasu, v němž deset let předtím Rocky Marciano ukončil kariéru Joea Louise, zaplnil se stadion jen z poloviny, nepřišlo ani devatenáct tisíc diváků.

Hlasatel oznámil nástup bývalých šampionů a ti jeden za druhým prolézali mezi provazy: Louis, Marciano, Jim Baddock, Johansson, Ezzard Charles, Barney Ross, Dick Tiger. Archie Moore, který se ve čtyřiceti letech pořád živil boxem, vešel do ringu ve fraku a s dlouhým přehozem z bílého hedvábí. Bijec přezdívaný „The Mongoose“ (Mangusta, tj. malá šelma podobná surikatě) držel v ruce hůlku.

Jediným nebojujícím příslušníkem nastoupené jednotky, jehož nástup doprovázeli diváci bučením, byl mladý boxer z Louis-

villu Cassius Clay. Záhy poté, co vyhrál na olympiádě v Římě v roce 1960 zlatou medaili v polotěžké váze, proslavil se Clay svou velkohubostí. V té době měl za sebou sérii vítězství nad průměrnými boxery nejtěžší kategorie a za pár měsíců se měl střetnout s Archiem Moorem. Ale především byl známý jako neurvalec, který odříkává rýmovačky, v nichž předpovídá kolo, kdy vyhraje. Když Patterson přišel navštívit sportovce do olympijské vesnice v Římě, Clay šampiona s nádechem šťastné hysterie informoval, že si brzy nasadí Floydovu korunu. „Jen ať ti to vydrží,“ řekl Patterson a smál se. A Clay ho poslechl, prohlašoval se za nejkrásnějšího, za největšího, za krále světa. Novináři, zejména ti starší, na tom neviděli nic legračního. Claye nenáviděli. Byl to výtržník, co držel při boxu ruce příliš nízko, a svým úderem by nerozmáčkł hrozen vína. A taky měl nevymáchanou hubu. Koho do té doby porazil? Byl ztělesněním urážky. Dokonce i volnomyšlenkáři mezi reportéry by od svých šampionů očekávali Louisovu a Pattersonovu zdvořilost. Clayova nestydatost však předčila všechny jejich představy.

„Když tam oné noci Cassius vtrhnul, byl pořád mladík, docela dobrý boxer, který to může někam dotáhnout,“ vzpomínal Patterson o mnoho desetiletí později. „Vypadal jako milý kluk a všechno, ale nemohli jste ho brát vážně. Když jsem se na něj podíval, musel jsem se smát, ovšem způsobem, jakým se smějete dítěti, které se chlubí před příbuznými.“

Řady kolem ringu zaplnili novináři. Mailera s Baldwinem od sebe dělilo prázdné sedadlo a chovali se přívětivě. Seděl tam i obvyklý houf herců a zpěváků. Ale vůbec nejvíc tam bylo gangsterů, chlapů cumlajících doutníky, práskačů, mužů s orlími nosy v tmavých oblecích, kteří celou tu dobu box řídili. A tihle všich-

ni – lidé, kteří vedli boxerskou unii a sjednávali kontrakty, sázkaři a bookmakeři, popeláři a provozovatelé pizzerií – ti všichni přáli Listonovi. Zčásti z přirozené loajality, z věrnosti svému čestnému náčelníkovi Frankiemu Carbovi, přezdívanému „Mr. Gray“, který nastoupil dlouhý trest pod maximální ostrahou v Alcatrazu, nejprve za nezákonné machinace (přínejmenším za to, že nelegálně řídil Sonnyho Listona) a později za vydírání. Carbo, jak bylo všeobecně známo, Listona stále ovládal. Ale gangsteři nestáli za Listonem pouze z oddanosti. Věrnost patří ke zločinecké rétorice, je to šifra, která jen někdy odpovídá skutečnosti. Ne, byla to i otázka estetiky. Jak se může mistr těžké váhy klanět prezidentovi? A co teprve ten licoměrný moralista Cus D’Amato? A jak může šampion mluvit o svém strachu, o úzkostech jako nějaká... ženská? „V jejich myslích byl Patterson podivín, něco jako druh vegetariána,“ napsal Mailer o gangsterech v prvních řadách.

Jako první vstoupil do ringu Liston coby vyzyvatel. Měl na sobě bílý župan s bílou kapucí zašpičatělou jako u mnišského roucha. Jeho ramena, sama o sobě obrovská jako melouny, najednou vypadala ještě větší. Liston si je pod županem vycpal ručnicky. Obecenstvo sedící za novináři na něj začalo bučet. Liston se začal rozcvičovat, protahoval šiji, zlehka máchal rukama směrem k zemi, jako elegán natahující si manžety. Odrážel se na špičkách, poskakoval dopředu a dozadu. Pokud někdy člověk vypadal soustředěně, plný síly, jestli někdy boxer vypadal *připravený*, byl to v tu chvíli Sonny Liston.

Pak přišel Patterson se svojí svitou. Kráčeli jak pohupující se ostrov, klokotající proud hlav. D’Amato byl coby oficiální manažer vyhozen – pro Pattersona bylo nepřijatelné, že mu tak málo věří. Nebavilo ho ani číst zmínky v novinách, že se D’Amato, ačkoli sám

to tvrdě popíral, zapletl s gangsterem „Tlustým Tonym“ Salernem, aby mohl financovat první zápas s Johanssonem. V New Yorku kvůli tomu propukl obrovský skandál – ale přes tohle všechno tam s ním D'Amato pořád byl, v čele průvodu směřujícího k ringu. V krátkém sestřihu svých bílých vlasů a s vystouplými čelistmi jako Říman si D'Amato zachoval odhodlanou tvář, a to bez ohledu na to, jak zlé tušení v tu chvíli měl. Patterson naopak nedokázal skrýt svoje zděšení. Provazy se do ringu protáhl kradmo, nervózně a s těkavým pohledem, připomínal zloděje, který v noci leze do okna a ví, že ho nakonec chytanou. Byl v hrozném stavu. Oči ma kmital po ringu. Málokdy se ve tváři boxera zračil tak patrný strach. V pozdějších letech jste ho mohli vidět u Kena Nortona před zápasem proti Georgi Foremanovi a pak ještě na Michaelu Spinksovi, když se střetl s Mikem Tysonem – oba zmíněné duely trvaly pár minut. Boxeři vědí své.

Liston od začátku zachovával až nemístný klid. Ráno se přitom oba týmy sekundantů pohádaly kvůli tomu, jakými rukavicemi se bude boxovat; byla to jedna z oněch úžasně komických scén na sportovních akcích, které obvykle doprovázejí našťvané výrazy a výhrůžky. Dospělí muži se hádají kvůli sportovní výstroji. Takové spory byly pro novináře základem pro „uspořádání“ jejich článků ve stylu „tihle dva chlapi se prostě nemají rádi“, které vyšly v den zápasu. Listonův člověk Jack Nilon v jednu chvíli požadoval, aby rukavice byly o krapet těžší než požadovaných osm uncí, což byl rozdíl, jak naléhal Nilon, který by jeho boxerovi mohl nepatrně ubrat na síle. Řev zesílil, načež se do věci konečně vložil Liston.

„O co tady ksakru jde?“ řekl.

Ukázali mu rukavice.

„No, ale ty jsou v pořádku,“ odvětil. „Použijeme tyhle. Dám mu takovou prdu, že ta čtvrtka unce extra navíc nebude nic než jen čtvrtka unce extra navíc, kterou ode mě dostane navrch.“

Při představování rozhodčích začal Liston na šampiona upřeně zírat. Ten se díval dolů na svoje boty. Vrátili se do rohů a čekali. Zazvonil zvonec. Zápas byl rozvržen na patnáct kol.

„Nemáš tušení, jaké to je v prvním kole,“ svěřil se Floyd svému důvěrnému příteli Gayi Talesemu. „Jsi tam se všemi těmi lidmi okolo, všemi těmi kamerami a celý svět se dívá, všichni jsou napjatí, vzrušení, do toho hrají hymnu *The Star-Spangled Banner* a celý národ doufá, že vyhraješ, včetně prezidenta. A víš, co tohle všechno způsobuje? Oslepí tě to, prostě tě to oslepí. A pak zazní zvon, pustíš se do Listona a on do tebe a ani si neuvědomuješ, že v ringu je s vámi taky rozhodčí...“

Někteří skvělí sportovci prožívají kolo, hru, dokonce celé utkání zpomaleně, jako by jim jejich prvotřídní rychlost, jejich dar správně se rozhodnout, jejich koordinace umožnily lépe využívat čas. Sportovec, který vnímal zápas tímto způsobem, vždy vyhrál; porazil soupeře úderem, doběhl quarterbacka, vystihl směr točeného míče a odpálil ho mimo hřiště. Ale poraženým se čas příliš nepomaluje, spíš ztrácí svoji soudržnost. Floyd prožíval čas v Chicagu jako změť tlaků a hluku, byla to úzkost, jako kdyby se topil, jako by vypadl z letadla a pak si mohl těžko vzpomenout, co se událo během dvou minut a šesti vteřin. Dokonce se po chvíli dostavila bolest. Stěžoval si na strašné bolesti hlavy z toho, že Liston dokáže udeřit tak tvrdě, jak to nedokáže žádný jiný žijící boxer těžké váhy. Ale to mělo přijít teprve o hodinu později.

Patterson byl od samého začátku zamrzlý. Jako zpěvák, který začne árii o půl tónu níž a pak už není schopen se duchapřítomně vrátit do správné polohy. Floyd od úvodního zazvonění zvonu dělal všechno špatně. Cokoli, co zapůsobilo v minulosti, jeho rychlost, přední direkt, schopnost vidět do druhého boxera, na to všechno mohl zapomenout. Patterson si přiložil rukavice ke spánkům, zaujal krycí postoj, který ho jako teenagera naučil D'Amato, ale nedělal nic jiného, jen čekal na ránu. Jeho taktika byla nevysvětlitelná. Patterson se postavil tváří v tvář tomu ranáři, soupeři, který měl výhodu neuvěřitelného, o třicet centimetrů delšího dosahu.

Liston zahájil tím, že vyslal na průzkum direkt levačkou Pattersonovi přímo do obličeje. Patterson zvrátil hlavu, jako by ho praštil pálkou. Pak, po sérii nepřesných a slabých úderů, se Patterson odvážil k ojedinelému experimentu a zaútočil. Zkusil si ověřit, jestli má vůbec nějakou šanci. Nasadil jeden z těch svých háků z výskoku. Liston vypadal, že se sám lekl toho, jak snadno se mu povedlo vyhnout takto mířené ráně. Dokázal to jediným úkrokem dozadu, jako by se chtěl vyhnout vodě, kterou právě ucítil na noze. Nic nebezpečného. Od té chvíle si Liston prostě dělal, co chtěl. Zarážel do něj jeden direkt za druhým. Krátkými háky vedenými oběma rukama bušil Pattersonovi do žeber a na játra. Pak ho zasypal tvrdými háky a zvedáky. V klinči bil Pattersona do ledvin. Ten se snažil držet Listona za ramena, přitáhnout ho k sobě, ale dokázal utlumit jen jeho pravačku, zatímco Liston do něj zatínal levou ruku.

Uběhla jen minuta. Ale teď teprve začaly dopadat těžké rány, napřed pravý zvedák, po němž Pattersonův obličej v rychlém záblesku připomínal kus tmelu, když spadne z okna v pátém pat-

ře a rozplácne se na chodníku. Z toho už se nevzpamatoval. Rána pravačkou ho ještě neposlala k zemi, ale byl to úder, který ukončil všechny naděje na pořádný souboj. Od té doby v Pattersonově mozku začaly poletovat světlušky. Aby si vyčistil hlavu, aby si odpočinul, zoufale se snažil Listona chytit do klinče. Ten ho však odstrčil a dvakrát trefil levým hákem. Nejednalo se o nijak rychlé údery, nebyly ani tak prudké a hutné jako Listonovy nejlepší rány – Liston měl svůj postup, kdy zabručel „hm“ a pak praštil. Nebyl nijak zvlášť hbitý – ale to vůbec nebylo podstatné, aspoň ne proti Pattersonovi. Otřesený a se sklopeným zrakem zamířil Patterson k provazům a levou rukou se o ně snažil opřít, získat rovnováhu, najít v nich strážlivějšího přítele. To byl velmi špatný nápad. S rukou zavěšenou přes provaz vybídl soupeře k ukončení zápasu. Možná, že měl D'Amato pravdu: boxer, který je knockautován, *chce*, aby byl knockautován. Liston vložil veškerou svou sílu do levého háku, jímž zasáhl hranu Pattersonovy čelisti, načež soupeřovo tělo opsalo otočku o devadesát stupňů. Nohy mu ztuhly, zlomil se v pase, ale v tom postoji vydržel jen okamžik. Potom už se na nohou neudržel.

„Když jsem viděl, jak upadl, došlo mi, že už nevstane,“ řekl později Liston.

Rozhodčí Frank Sikora začal počítat. Patterson se převalil na bok. U devítky byl na kolenou. Postavil se na nohy, jenže až poté, co Sikora odpočítal deset a zvedl ruce.

„Jednu minutu to byl zápas, tu další už ne,“ uvedl Sikora. „Očekával jsem, že se na začátku budou chtít rozhýbat... Pak přišla senzační rána pravačkou na hlavu a já zvedal ruku nového šampiona.“ Reportéři z deníků v prvních řadách buď diktovali úvodní odstavce stenografům doma v redakci, nebo zběsile buši-

li do klávesnic psacích strojů a předávali kopie stránek běžcům, kteří s nimi spěchali k pobočce expresní služby Western Union. Všichni už věděli, o čem bude druhý odstavec. Svět právě viděl třetí nejrychlejší knokaut v historii zápasů o titul v těžké váze. V roce 1908 v Dublinu vyřídil Tommy Burns vyzyvatele Jema Roche v čase 1:28 a v roce 1938 Louis porazil Schmelinga na Yankee Stadium v New Yorku za 2:04.

Gay Talese měl denní uzávěrku, ale přemáhal ho smutek z toho, jak dopadl jeho přítel. Mladí redaktori si často najdou jeden objekt, na který upírají pozornost, a dokonce v něm najdou zalíbení – pro Taleseho jím byl Floyd Patterson. S boxerem trávil hodiny, dělal s ním rozhovory doma i v tréninkovém kempu, sledoval ho, když před zápasem podřimoval v šatně, znal jeho strach, jeho tajemství. Teď se stal svědkem toho, jak ho naprosto rozebrali. „Cítil jsem, že část mého já je v troskách,“ přiznal Talese o mnoho let později. „Boxeři jsou tak osamělí. Nemůžou svádět vinu na nikoho kolem sebe. Je to ponížení, které sledují miliony lidí. Liston byl nejhroživějším člověkem, jakého jsem v životě potkal, rozený ničitel druhých. Nemyslel jsem si, že by ho jen tak někdo mohl překonat. Ale myslel jsem, že Floyd k tomu má kuráž, místo toho ale vypadal, skoro jako by přivítal, že bude potrestán. Riskoval, že ho mnohem větší chlap veřejně zruší. A pak jsem viděl, jak se dva chlapi objímají. Takový rituál uvidíte jen v boxu, dva muži, téměř nazí, vyčerpání, nasávají a ochutnávají jeden druhého. Po tak vyostřené bitvě je to zvláštní intimita...“

Jakmile se Liston s Pattersonem od sebe odtrhli, Listonovi sekundanti v rychlosti prolezli provazy, aby ho objali. Trenér Willie Reddish plácal Sonnyho po tvářích.

Patterson kráčel do svého rohu, a přestože byl v mrákotách, všiml si, že k němu směřuje D'Amato. Jakmile napřáhl ruce, Pattersonovy nohy málem selhaly znovu, ale tentokrát ze zármutku, nikoli z bolesti. Vyhledal D'Amata a svému učiteli položil hlavu na rameno.

„Co se stalo, Floyd?“ zeptal se D'Amato.

Jediné, co Patterson dokázal říct, bylo, že viděl všechny ty rány, kromě poslední. Pořád ještě byl otřesený. Pro všechnu hanbu, kterou cítil, pomalu ani nemohl mluvit. Až když uplynulo pár měsíců, začalo mu to dávat smysl. „Být knokautován není *špatný* pocit,“ řekl. „Ve skutečnosti je to *dobrý* pocit. Nic vás nebolí, jen jste těžce grogy. Nevidíte andělíčky ani hvězdy. Příjemně se vznášíte... Jenže pak ten dobrý pocit zmizí. Uvědomíte si, kde jste, co tam děláte a co se vám právě stalo. A přichází bolest, zmatená bolest – ne fyzická –, je to bolest spojená se vztekem. Je to bolest, co si o tom lidi pomyslí. Bolest z vlastního studu za to, co člověk předvedl... a nepřeje si pak nic jiného, než aby uprostřed ringu byly nějaké dveře – dveře, které by se otevřely, a on jimi odtud zmizel a přistál ve své šatně, místo aby musel odcházet z ringu a potkávat všechny ty lidi. Protože nejhorší věcí na porážce je právě to, že musíte odejít z ringu a dívat se tváří v tvář těm lidem...“

Nedlouho poté Floyd využil svého únikového plánu a zamaskoval se. Novinářům se úplně vyhnout nemohl. Pamatoval si, jak cestou z ringu utrousil cosi hezkého o Listonovi, a požádal lidi, aby nechali nového šampiona, ať se předvede nejen jako boxer, ale i jako člověk. „Myslím, že Sonny v sobě taky má dobro,“ řekl. „Veřejnost by mu měla dát šanci.“

Ale bylo toho víc. V šatně se jeden novinář zeptal, co se stalo. Co asi myslel, že se přihodilo?

„Dostal jsem dobrou ránu,“ odvětil Patterson.

„Bylo to pravačkou, že?“

„Myslím, že ano.“

„Slyšel jste rozhodčího, jak vás odpočítává?“

„Zpočátku ne úplně zřetelně. Jakmile jsem ho začínal vnímat, myslím, že jsem zaslechl ‚osm‘ a vyskočil.“

V jednu chvíli Patterson připustil, že ano, že by se s Listonem chtěl střetnout znovu.

„Bojovat s ním znovu?“ zeptal se jeden reportér. „Proč jste s ním nebojoval dneska?“

„Mohl byste vůbec pokračovat, Floyd?“ tázal se jiný novinář.

„Jistě, myslel jsem si, že bych mohl pokračovat. Na druhou stranu, tohle si myslí každý boxer, aspoň se domnívám.“

Novináři od něj chtěli vědět, jaký Liston opravdu je, jak dobrý je šampion, jak udatný.

„To se uvidí,“ odvětil Patterson. „Teprve až ho někdo porazí, poznáme, jaký je a jak to bere. Po vítězství je snadné udělat cokoli. Ale člověk se odhalí, až když prohraje. Já jsem po porážce nemohl nikoho ani vidět. Nenašel jsem v sobě sílu, abych řekl lidem, že jsem dělal, co jsem mohl, jak je mi to líto a kdovíco ještě.“

Všichni lidé z Listonova okolí mluvili o něm a jeho ženě Geraldine jen v nejlepším. Sonny nebyl zrovna nejvěrnější manžel na světě, dováděl, kamkoli se vrtnul, pil, holdoval hazardním hrám, ale když měl nablízku Geraldine, vypadal v pohodě, dokonce až vlídně.

Geraldine nedokázala jít přímo na stadion a dívat se, jak se její manžel s někým mlátí. Místo toho zůstala ve svém pokoji v hotelu Sheraton-Chicago, s natáčkami na hlavě a obličejem natřeným ple-

ťovým krémem. V koupacím plášti čekala, až zavolá jeden ze Sonnyho sekundantů.

„Kdyby záleželo na mně,“ řekla, „nikdy bych to Sonnymu nedovolila. Raději bych dala přednost životu v chudobě, než aby boxoval za peníze. A kdybychom měli děti, ani jim bych nedovolila boxovat. Pravda, neměli bychom tolik peněz. Ale kdybych je neměla, ani bych o tom nevěděla... Víím, že Charles dělal špatné věci, jenže kdyby nebyl tolik na očích veřejnosti, zapomnělo by se na to. Sportovní novináři mu to neustále předhazují. Jako by nechtěli, aby se polepšil. Jak se může polepšit, když ho lidi nenechají? Probírali jsme to spolu spoustu večerů. Sonny sám sebe zná a ví, že jakmile se stane šampionem, bude chtít žít tak, aby všichni pochopili, že je lepší člověk.“

To byl přesně Listonův záměr. A teď ho v šatně novináři začali bombardovat otázkami.

„Nechte toho,“ pravil jeden z promotérských nohsledů, aby v místnosti zjednal klid. „Tohle je mistr světa těžké váhy. Tohle je pan Liston. Chovejte se k němu, jako by to byl prezident Spojených států.“

Samozřejmě. Jakmile se všichni v místnosti začali chovat podle protokolu Bílého domu, Liston se začal obhajovat, žádal o odpuštění. Svůj čas si odseděl. Pokusí se vyhýbat problémům, dělat něco dobrého. „Pokud mi veřejnost dá šanci, aby minulost zůstala minulostí, budu důstojným šampionem.“ Prozradil, že po zápase poděkoval Pattersonovi za to, že mu dal příležitost. „Pak jsem mu řekl: ‚Budu k tobě stejně lidskej, jako jsi byl ty ke mně. A ty ses zachoval jako sakra dobrej chlap.‘“

Liston se dokonce zastal Pattersona jako boxera. Někdo se dotázal, zda Floydovi nechyběla odvaha, načež Liston odvětil: „Tohle je nejpitomějšjí věc, jakou jsem kdy slyšel. Po tom posledním

háku jsem ho ucítil pod rukavicí dost silně na to, abych věděl, že to byla natolik tvrdá rána, že by poslala k zemi kohokoli. Díval jsem se zblízka, jak jde dolů, a dobře jsem ho viděl i pak, když upadl na podlahu. Byl vyřízený. Pak mě na zlomek vteřiny překvapil, když si klekl na koleno, jenže potom jsem si všiml, že je jako člověk, který šmátrá po budíku, ale přitom ještě spí.“

Někdo se ještě zeptal, zda ho v zápase vůbec něco zabořelo.

„Jen jednou,“ řekl. „Bylo to, když počítali ‚devět‘ a zdálo se, že se dokáže zvednout, než řeknou ‚deset‘.“

Jakmile se šatna vyprázdnila, Patterson se osprchoval, oblékl a napil si vousy. Chvilí počkal, dokud ze stadionu všichni neodejdou, a pak vyhledal svého přítele, zpěváka Mickeyho Alana, který ten večer zaspíval hymnu. Nasedli do najatého vozu, který Pattersonův řidič nechal zaparkovaný na předem domluveném místě, a pak vyrazili po dálnici – rovnou na východ.

V autě Patterson s Alanem mlčeli. Po pár hodinách jízdy z Chicaga si dali přestávku, aby si u kraje silnice trochu protáhli nohy. Zastavil u nich policista a požádal Pattersona o řidičský průkaz. Floyd si začal odlepovat vousy.

„Kdo jste? Nějakej herec?“ zeptal se ho policista.

Pak se policajt podíval na řidičák a pochopil, že zastavil Floyda Pattersona. Popřál mu hodně štěstí a nechal ho jet.

Patterson nejel rovnou domů – do města Yonkers. Místo toho zamířil do své venkovské základny v Highland Mills. Cesta trvala zhruba dvaadvacet hodin. Jakmile tam dorazili, Patterson požádal Alana, jestli by mohl odejít. Pattersonovi třeštila hlava. Liston ho zasáhl tvrdě. Až v tuto chvíli to pocítil naplno. Uvažoval, že by možná měl začít trénovat, aby se připravil na další zápas proti Listonovi.

Procházel se tělocvičnou. Rozsvítil světla a zjistil, že většina jeho vřbavy zůstala v Chicagu.

Jeho rodina a přátelé byli také ještě v Chicagu. O jeho útěku neměli tušení, dokud se zprávy o něm neobjevily v novinách. Když se reportéři vyptávali Pattersonovy matky, kam zmizel její syn, odpověděla, že o tom vůbec nic neví. „Floyd je velmi hrdý člověk a domnívám se, že chtěl prostě jen být sám,“ řekla. „Myslím, že teď nechce vidět žádné lidi, protože si vždycky přál jim dát jen to nejlepší.“ Cus D’Amato se potloukal po hotelové recepci a přemýšlel, co se stalo s jeho boxerem.

Nedlouho poté se Floyd rozhodl zmizet úplně. Odjel na letiště Idlewild v New Yorku s pasem, kufrem a svojí maskou. Podíval se na tabuli odletů, prohlédl si pár nejbližších spojů a koupil si letenku do Madridu. Nebyl v tom žádný rozdíl – chtěl zmizet kamkoli, jenom ne zůstat tady. Jakmile dorazil do Madridu, nasedl do taxíku, nechal se odvézt přímo do hotelu, kde se ubytoval pod jménem Aaron Watson. V příštích dnech se Patterson potuloval po chudších čtvrtích města a předstíral, že kulhá. Lidé na něj civěli a on z toho měl silný dojem, že ho považují za blázna. Jedl většinou ve svém hotelovém pokoji. Jednou zašel na jídlo do restaurace a objednal si polévku. Nikoli proto, že by ji měl rád – polévku nenáviděl –, ale protože se domníval, že polévka je přesně to, co by jedl starý člověk.

„Asi se divíš, co nutí člověka dělat takové věci,“ svěřil se Patterson později Talesemu. „No, mě by to taky zajímalo. A odpověď zní, že nevím... Ale myslím, že ve mně, v každém z nás se skrývá určitá slabost. A ta se projevuje víc, když člověk zůstane o samotě. A já přišel na to, že důvod, proč dělám věci, které dělám, spočívá v tom, že nedokážu přemocť – *sám sebe* – je to kvůli tomu, že jsem... protože jsem... jsem zbabělec.“

Zatímco se Patterson vydal na výlet, Liston byl stále ještě v Chicagu. Ráno den po zápase se objevil na obvyklé tiskové konferenci, kde novináři mohli ulovit pár čerstvých hlášek pro své další články a představili nového šampiona.

Norman Mailer dorazil po začátku tiskovky. Celou noc probděl, popíjel v Playboy Mansion. Čím víc byl opilý, tím víc nutil lidi kolem sebe poslouchat, jak by bylo dobré podpořit uspořádání odvety a udělat z ní multimilionový kasaštyk. On sám chtěl propagaci zápasu pomoci. Dokonce trval na tom, že může dokázat, že Liston duel v Chicagu tak úplně nevyhrál, že Patterson vstal ze země a „existencialisticky“ Listona porazil v devátém kole. Mailer musel mít hodně upito.

„Byla to revoluční teorie, to se musí přiznat,“ řekl mi Jack McKinney, sportovní novinář z *Philadelphia Daily News* a Listonův blízký přítel. „Byli jsme v Playboy Mansion téměř celou noc, a kdykoli se ke mně naklonil, odsunul jsem se o kousek dál. Mám dojem, že ve mně viděl něco jako zvláštní kanál vedoucí k lidem z Listonova okolí. Nechtěl jsem ho urazit, ale co byste na to řekli?“

Místo toho, aby se mezi party a tiskovou konferencí trochu prospal, strávil Mailer pár hodin klábosením s pokojskou a pak odešel do hotelového salonku, kde se měl objevit Liston. Posadil se na židli poměrně blízko přední straně místnosti. Jenže se ukázalo, že nemá příslušnou akreditaci, takže hotelový personál ho požádal, aby odešel. Mailer naléhal, že byl požádán, aby na tiskové konferenci promluvil, a začal se hádat.

„Pokud neodejdete dobrovolně, budeme vás muset nechat vyvést násilím,“ řekl jeden z členů ochranky.

„Tak mě odvedte násilím,“ dožadoval se Mailer. Ještě než se ochranka pustila do práce, novinář z *Times* požádal Mailera o vyjádření (jako by chtěl ještě znásobit zvláštnost toho okamžiku).

„Ano,“ pravil Mailer. „Přišel jsem, abych tady přednesl, že jsem jediný člověk v této zemi, který dokáže zařídit, aby druhý zápas Patterson – Liston v Miami vynesl dvoumilionový balík namísto dvoustetisícové almužny. Rád bych si vzal na starost mediální podporu druhého utkání. Z různých důvodů, včetně mých osobních, potřebuji v příštích dvou měsících uzavřít obchod, který vynesou spoustu peněz.“

Načež Mailer položil ruku na rameno jednoho ze sekuritáků a zeptal se: „Šel bys do toho s námi?“

„Ne.“

„No, budeme vás muset vyvést.“

„Tak mě vyvedte.“

Normana Mailera vynášeli ze salonku na židli, takže vypadal jako židovský zmrzlinový císař. Zatímco si vyhádal návrat nahoru do sálu, Liston zaujal své místo na pódiu a odpovídal na obvyklé otázky vztahující se k minulému zápasu. Bolelo ho něco? (Ne.) Zaboxoval by si s někým jiným? (Jasně. Tak ho přiveďte.) Co řeknete o své minulosti? (A co jako?) Jack McKinney měl dojem, že někteří novináři se snaží Listona nachytat, pokouší se ho donutit, aby jim zahrál roli křupana a rváče. „Sonny z těch hochů mockrát vypěnil,“ řekl McKinney. „Měl to, čemu se říká ‚selský rozum‘, mám na mysli vrozenou inteligenci, zvláštní smysl, který je člověku dán od narození, co zdědíte po své matce. Pokud by existoval způsob, jak změřit tohle Sonnyho IQ, určitě by ho s ním přijali do Mensy. Bělochy by to šokovalo, ale v hernách kulečníku v západní Filadelfii věděli, že to je pravda, i když se mohl někdy chovat hloupě a naivně. Každá otázka mířená na něj skrývala nějaký podtext, a tak musel být opatrný.“

Potom vstal Mailer a vzal si slovo. Někteří sportovní novináři, zarytí konzervativci jako Dick Young z newyorských *Daily News*,

kteří byli odhodláni chránit své výsady členů bratrstva a znervózňovalo je Mailerovo postavení v literárním světě, začali remcat. Nepokládali Mailera za jednoho z nich. On byl romanopisec, velký umělec. Někteří vnímali Mailera jako fanatika z Greenwich Village, blázna, stejného chlápka, co jen dva roky předtím pobodal svoji manželku nožem. Ale Mailer nebyl takový, že by se nechal odradit. Začal opakovat to, co již přednášel minulé noci, tedy svůj nápad o Pattersonově vítězství, plány na propagaci odvety. Remcání v místnosti sílilo. Šampion, který Mailera neznal, vypadal zvědavě, pokud ne doslova pobaveně.

„Tedy, nejsem novinář, ale chtěl bych říct...“ začal Mailer.

Najednou se někdo pokusil Mailera umlčet.

„Drž už konečně hubu, kokote!“

„Ne,“ zasáhl Liston. „Ať ten kokot mluví.“

„Myslel jsem, že Floyd Patterson vyhraje knokautem v šestém kole,“ řekl Mailer. „A *pořád* si myslím, že jsem měl pravdu.“

„Jsi ještě nalitej,“ pravil Liston mírně.

Zatímco někteří novináři Mailera okřikli, on vstal a přešel za pódium, jako by chtěl pokračovat v konverzaci s Listonem tváří v tvář. Pár Listonových lidí mu zahradilo cestu a dalo mu najevo, že spisovatel se k panu Listonovi zezadu nepřiblíží. Mailer čekal, zatímco Liston věnoval pozornost dalším otázkám, pak se otočil čelem k šampionovi a chtěl pokračovat tam, kde přestal.

„Co jsi dělal?“ zeptal se Liston. „Vyšel ven a kopnul do sebe další drink?“

„Listone, pořád tvrdím, že Floyd Patterson tě dokáže porazit.“

„Aha, a proč je teda pořád jen bolestínskej posera?“

„Řekl jsi o mně, že jsem kokot,“ pokračoval Mailer.

Liston se zasmál. „No, kokot, to teda jsi,“ prohlásil. „Všichni jsme kokoti. Já jsem taky kokot. Jde jen o to, že já jsem větší kokot než ty.“ Liston vstal a natáhl pravou ruku. „A teď se třes, kokote,“ řekl.

Mailer se přiblížil k Listonově ruce a pravil: „Nehraju tady komedii pro nic za nic. Zním způsob, jak na příštím zápase v Miami udělat dvoumilionový trhák, místo aby z toho byl dvousettisícový propadák v New Yorku.“

„Koukám, že ten poslední drink tě docela nakopnul,“ odvětil Liston. „Proč nejdeš a nepřineseš mi taky jeden, kokote?“

„Nejsem tvůj poskok,“ ohradil se Mailer.

Mailer si myslel, že si tím u Listona získal respekt. Pobavil ho i způsob, jakým se Liston zasmál. „V tom, co v ten moment vyrazilo z jeho hrdla, byl zemitý chechtot staré černé huby, hihňání z bavlněných polí,“ napsal Mailer v článku pro *Esquire*.

Ale Liston se ve skutečnosti nepobavil vůbec. Jakmile tiskovka skončila, pořád mluvil o Mailerovi jako o „tom ochlastovi“ a „hajzlovi, který se snažil pokazit mi tiskovou konferenci“. Chtěl na novináře udělat slušný dojem, ale stalo se to, že si všichni zapamatovali jinou story, noviny ovládl Mailerův příběh, nikoli ten jeho.

Zbytek dne strávil odpočinkem, jídlem a sledováním televize s Geraldinou, přítelem Jackem McKinneym a svojí svitou. McKinney to nahlas neřekl, ale měl starost, jak bude Liston přijat doma ve Filadelfii. Starosta města James H. J. Tate poslal telegram plný gratulací, ale jeho zdravice obsahovala také náznaky povýšenosti, dokonce i varování: „Váš výkon ukazuje, že minulost člověka nemusí nutně určovat jeho budoucnost. Víím, že všichni obyvatelé Filadelfie se ke mně přidají, aby vyjádřili to nejlepší přání, abyste panoval

úspěšně, nosil korunu co nejdéle a pokračoval v hezké tradici filadelfských šampionů, kteří tu byli před vámi.“

Liston neměl důvod očekávat od lidí ve Filadelfii žádnou velkou záplavu přízně. Nedlouho před zápasem proti Pattersonovi se dostal do problému, který stačil na to, aby ještě posílil jeho kriminálnickou image. Jel pozdě v noci s přítelem ze sousedství po Fairmount Parku. Všimli si ženy v černém cadillacu a Listonův přítel usoudil, že to je prostitutka. Liston cadillac dojel. Žena, která byla ve skutečnosti zaměstnaná v radě pro vzdělávání, zajela ke kraji v domnění, že Liston je policista. A ještě k tomu jí zhasnul motor. Liston zpanikařil a rozjel se stokilometrovou rychlostí. Poté, co se přestěhoval do Filadelfie, dostával se čas od času do menších pŕetek s policií. Dokonce byl zatčen za to, že postával na rohu ulice. Každý policajt ve městě nosil na kšiltu Listonův obrázek. Jak se ukázalo, případ vedený proti Listonovi za „potulku v parku“ byl součástí policejní šťary – různá obvinění byla buď stažena, nebo dotyčné zprostiti viny –, ale jejich publicita, zejména v místních novinách *Inquirer*, *Bulletin* a bulvárních *Daily News*, z něj zase jednou udělala nenapravitelného grázla. Takže když po zápase Liston volal domů, aby se dověděl, jaký ohlas utkání vzbudilo, přítel mu ocitoval kousavý sloupek Larryho Merchanta v *Daily News*: „Takže to je pravda – ve férovém souboji mezi dobrem a zlem musí zlo zvítězit... Oslava na počest prvního filadelfského titulu je teď v pořádku. Zastánkyně etikety Emily Postová by nám třeba mohla doporučit slavnostní průvod. Na konfety můžeme použít skartované zatykače.“

Liston plánoval opustit Chicago a odletět do Filadelfie další den, a zatímco spal, McKinney zůstal polovinu noci vzhůru, vyřizoval telefony a zkoušel připravit obstojné přivítání. Jenže poté, co

mluvil s několika zdroji z městské radnice, pochopil, že starosta se rozhodl chovat k Listonovi rezervovaně.

Druhý den odpoledne Liston vyzval McKinneyho už v letadle, aby si k němu přisedl. Zatímco poobědvali, Liston mu vyličil svůj plán, jak by se chtěl prezentovat coby šampion a co ve Filadelfii řekne lidem a tisku. Vykládal o tom, jak poslouchal jako kluk rozhlasové přenosy zápasů Joa Louise a jak komentátor říkal, že Louis je dobrým příkladem pro svou rasu, lidskou rasu – starý citát novináře Jimmyho Cannona – a jak ho to vnitřně hrálo. Řekl, že se chce setkat s prezidentem a vyhrát nad NAACP, přestože všichni fandili Pattersonovi.

„Je spousta věcí, které se chystám udělat,“ řekl McKinneymu. „Ale jedna je velmi důležitá. Chci si získat své lidi. Chci je získat a říct jim: ‚Nemusíte mít obavy, že vám udělám ostudu. Nemusíte se strachovat, že zastavím váš pokrok.‘ Chci chodit do černošských kostelů a černošských čtvrtí. Víím, že v novinách psali, že barevní z lepších kruhů doufali, že prohrají, poněvadž se báli, že bych nevěděl, jak se zachovat... Nemíním tvrdit, že chci být šampionem jen pro svoje vlastní lidi. Říkám, že jsem mistrem *světa*, a tak to taky bude. Chci navštívit spoustu míst – jako jsou sirotčince a polepšovny. Budu moct říct: ‚Děti, já víím, že to máte těžký, a může to být ještě horší. Ale nezanevřete na svět. Dobré věci můžou přijít, jedině když jim to dovolíte.‘“

Před téměř kterýmkoli jiným novinářem by se Liston nikdy neodvážil tak otevřít jako v tu chvíli před McKinneyem. Měl pocit, že ti ostatní se snaží vždycky obrátit jeho minulost proti němu. Ale s McKinneyem se cítil uvolněně. McKinney byl ve městě osobnost, něco jako renesanční muž Filadelfie, který psal o sportu stejně jako o klasické hudbě, sám se věnoval boxu a s Listonem dokonce jednou

boxoval. Jak McKinney poslouchal Listona, myslel si, že je upřímný. Ničilo ho pomýšlení, kolik bolesti musel zažít. Když se začali připravovat na přistání, byl McKinney v rozpoložení, že se mu chtělo brečet, byl plný vzteku a pocitu marnosti.

Letadlo dosedlo na zem. Dveře se otevřely. Liston vyšel ven jako první a podíval se dolů na rozjezdovou dráhu. McKinney si všiml, jak Listonovi polknutím poskočil ohryzek v krku a ramena se zachvěla. Na dráze nečekal žádný houf lidí, žádné uvítání, jen pozemní personál ledabyle dělal svoji práci. Liston si utáhl kravatu a nasadil klobouk, byl to plstěný trilby klobouk s malým červeným pírkem za krepkou. „Na Sonnym bylo vidět, jak do slova splasknul, jak balón, ze kterého vypustí vzduch,“ popisoval McKinney. „Trvalo dobrých čtyřicet pět vteřin, možná minutu, než celou tu scénu pochopil, než mu došlo, že tam nikdo a nic není, a pak udělal další věc, víte, záda se mu narovнала a ramena zase narostla, jako by si říkal: ‚No, jestli to takhle má být...‘ Bylo to úžasné. Z radnice tam nepřišel ani ten poslední lokaj, natož starosta s klíčem od Filadelfie.“

V terminálu se Liston krátce setkal s několika málo reportéry a zamířil domů. Cestou do západní Filadelfie se přitočil k McKinneymu a povídá: „Myslím, že zítra půjdu ven a budu dělat všechno jako obvykle. Projdu se kolem bloku a koupím si noviny, zastavím se v obchodě, poklábosím se sousedy. Uvidím, co si myslí opravdoví lidé. Možná, že se začnu cítit jako šampion. Víš, hodně se to podobá volbám, jen to je obráceně. Tady už úřaduju, jen teď musím jít a zahájit kampaň.“

O pár týdnů později bylo Listonovi jasné, že ani od NAACP se podpory nedočká. Že nebudou žádné slavnostní průvody. Že nepřijde pozvánka do Bílého domu. Jeho naděje vystřídal horakost. „Ne-

DAVID REMNICK

očekával jsem, že by mě prezident pozval do Bílého domu, posadil mě hned vedle Jackie a nechal mě prát se s těmi hezkými Kennedyovic dětmi,“ řekl svému sparing partnerovi Rayi Schroeningerovi. „Ale rozhodně jsem nečekal, že se mnou budou zacházet jako s nějakou kanálovou krysou.“

Třetí kapitola:

PAN VZTEKLOUN A PAN ŠEDIVÁK

O MNOHO LET POZDĚJI, když Liston trávil čas mezi lamači prstů a opilci v Las Vegas, cítil, že se jeho život řítí do zapomnění. Dějiny boxu jsou historií mužů, kteří skončili na dně: velkému Samu Langfordovi na začátku století „barevná linie“ zabránila, aby bojoval o titul, dožíval v slepotě a zlomený. Joe Louis byl těžce závislý na kokainu a snažil se utíkat před americkými daňovými úředníky. Beau Jack čistil boty v hotelu ve Fontainebleau. Ikea Williamse okradli zločinci a dlužil vládě. „Dvoutunový“ Tony Galento šel zápasit s chobotnicí a boxoval s klokanem, aby se uživil. Liston věděl, že nemůže očekávat nic lepšího. „Jednoho dne složí bluesový song jen pro boxery,“ nechal se jednou slyšet. „Bude to napsané pro pomalou kytaru, tlumenou trumpetu a zvon.“ Listonův život byl od začátku do konce krutý, ovládali ho bezohlední lidé, takže truchlivé blues tak, jak ho zaranžoval, se k němu hodilo.

Událost na letišti ve Filadelfii nebyla falešnou předzvěstí jeho panování na trůnu šampiona. Liston mohl zapomenout na úctu, mohl zapomenout na uznání tvrdého jádra fanoušků boxu, kteří ho považovali za nepřemožitelného. Muhammad Ali se nad svůj sport povznesl, jakmile ho ovládnul, jenže Liston představoval čistý box a v očích veřejnosti jedině box. Mnozí bez obav používali celou škálu rasistických frází, aby se mu vysmáli. Byl hulvátem, opicí, zvířetem či netvorem z nočních můr. Lidé v něm viděli nebezpečné stvoření, které si zaplatili, aby ho mohli pozorovat v jeho oddělené kleci. Sloupkař z *Los Angeles Times* Jim Murray napsal, že vnímat Listona najednou jako šampiona bylo jako „najít živého netopýra na šňůrce pod vánočním stromkem“. Arthur Daley, který vydával sloupky na sportovních stránkách *The New York Times* a za své komentáře získal Pulitzerovu cenu, chtěl, aby jeho čtenáři věděli, že Liston byl ještě hroznější, než si sami byli ochotni připustit. „Veřejnost Listona instinktivně nesnáší, a to je značně nespravedlivé,“ napsal Daley. „Průměrný fanoušek o tom chlapovi nic neví. Listona musíte opravdu dobře poznat, abyste k němu pocítili odpor v té správné intenzitě. Je arogantní, neurvalý, krutý, drzý a naprosto děsivý. Je to poslední člověk, kterého byste chtěli potkat v temné uličce.“ *Esquire* si pohrával s myšlenkou o Listonovi jako převtělení Antikrista a umělecký ředitel George Lois ho ztvárnil jako zamračeného Santa Clause – titulní strana s tímto obrázkem se proslavila nejvíc v celé historii časopisu.

Jakkoli mohl Liston v ringu nahánět strach (dvě minuty a šest sekund!), vysmívali se mu beze strachu z odplaty. A nikdo to nedělal tak bez obav jako tábor, ke kterému patřil. Liston jednou pobýval v hotelu v Los Angeles a narazil tam na známého Moea Dalitze, jednu z nejmocnějších postav podsvětí Las Vegas a bývalého pašeráka.

Liston z legrace ukázal Dalitzovi pěst a nastavil ji směrem k němu. Mezi boxery to je starý a přátelský zvyk, jenže Dalitz odpověděl tak, že se otočil k Listonovi a řekl: „Pokud mě praštíš, negře, raději mě zabij, protože když to neuděláš, zvednu telefon a do čtyřiaadvaceti hodin budeš tuhej.“ Na to už Liston nereagoval. Dalitz byl mafiánský bůh s vazbami na Teamsters, unii řidičů kamionů. V takové společnosti Liston věděl, kde je jeho místo.

Jedním z mála komentátorů, kteří chtěli vidět Listonův vzestup k titulu jinak než jako útok na americkou společnost a jemné city jejích obyvatel, byl Murray Kempton z *New York Post*. Byl to aristokrat mezi sloupkaři. Měl široký rozptyl. Orientoval se v etruských mozaikách i ve vnitřní politice pěti největších mafiánských rodin. Kempton navštěvoval raději sportovní zápasy než vévodovy nerozhodné následovníky. Dělal to zřídka, ale s elegancí a povědomím o historii. V Listonovi spatřoval muže, „jehož zkušenosti s americkou společností se omezovaly na odbory dálkových řidičů, vězení a boxerský sport“. Ve své próze jako z devatenáctého století se ušklibal nad těmi, kdo posuzovali profesionální box a jeho mistra s moralistickým nádechem. „Černí boxeři těžké váhy, jako všichni černoši, mají vrozený pocit, že jsou víc, než je jejich posláním,“ napsal. „Floyd Patterson zněl jako Posel svobody. S Listonem se vracíme do reality... Přinejmenším v něm máme šampiona na stejné morální úrovni těch, kterým patří. To je zdrojem hrůzy, kterou Liston vyvolal. Je perfektním symbolem boxu. A mluví o tom popravdě. Šampionát v těžké váze je docela nechutný podnik...“ Kempton vůbec nepropadal iluzi, že Liston je něco na způsob *padlého* zpěváka kostelního sboru. Nicméně se mu podařilo najít způsob, jak zbavit šampionát špíny. Napsal, že Liston „už pomohl naší zemi dospět, protože je prvním morálně podřadným černochem, o němž

si mohu myslet, že dostal stejnou příležitost. Pomůže nám dospívat dál, pokud se mu povede zničit iluzi, že člověk, jehož živobytím je za peníze nesmyslně zmlátit jiného člověka, je obrazem, který musí být za každou cenu a zcela zachován pro americkou mládež.“

Na rozdíl od některých novopečených šampionů nepřevzal Liston svůj úřad jako někdo, koho by veřejnost naprosto neznala. V televizi se objevoval dost často, porazil borce, jakými byli Eddie Machen, Cleveland Williams a Roy Harris, ale nejsilnější dojem zanechala jeho osobní účast v roli svědka na přelíčení před protikartelovou a antimonopolní podkomisí Senátu v roce 1960, jíž předsedal Estes Kefauver, senátor za demokratickou stranu z Tennessee. Kefauverova politická kariéra zaznamenala obrovský skok v roce 1951, kdy předsedal sérii slyšení zabývajících se organizovaným zločinem. Výsledkem halasné publicity, kterou po těchto slyšeních vzbudil, byla roku 1952 Kefauverova cesta ke kandidatuře na prezidenta za demokratickou stranu, v ní však prohrál s Adlaimem Stevensonem. V roce 1956 se Kefauver přidal ke Stevensonově kandidatuře, když demokraté začali ztrácet na síle.

Box byl zajisté omezenější cíl než organizovaný zločin, ale pořád byl docela zřetelný, viditelný, takže se dal těžko minout. Proradnost tohoto byznysu byla dostatečně známá. Číst v padesátých letech Dana Parkera v newyorském vydání *Daily Mirror* nebo Jimmyho Cannona v *Post* bylo jako prohlížet výčet podrobností o špinavém sportu řízeném výhradně gangstery – většinou italskými a židovskými zločinci. Po válce se neobjevil žádný šampion, který by nějakým způsobem nebyl ve spojení s mafií, pokud jí nepatřil úplně a nebyl jí přímo ovládán. Kefauver (za významné pomoci svého hlavního poradce Johna Gurnee Bonomiho) se rozhodl to dokázat a podnítit tím reformu boxu.

Listonovo vystoupení před komisí bylo významné ani ne tak kvůli podrobnostem, které poskytnul o konkrétních okolnostech – většinu času buď předstíral, že nic neví, nebo nevědomost přímo demonstroval –, to ne, ale co bylo pozoruhodnější, to byla Listonova prezentace sebe sama jako člověka s omezenými možnostmi, který začínal z ničeho a pak, jakmile dosáhl významného postavení v očích veřejnosti, byl méně nezávislý než jeho předci v řetězech. Dokonce i ten nejnemilosrdnější pozorovatel slyšení nabył dojmu, že Listonovým záměrem po propuštění z vězení bylo buď boxovat pod dohledem zločinců, nebo se v roce 1956 jako negramotný černocho vyrovnat s možnostmi pracovního trhu. „Musel jsem jíst,“ řekl – a mafiáni byli k dispozici, aby mu nandali porci ovesné kaše.

Během svědecké výpovědi se Listona ptali na dopis, který údajně napsal nebo diktoval boxerovi Iku Williamsovi. Liston tvrdil, že si na žádný takový dopis nepamatuje. Senátor Everett Dirksen, šedivý republikán z Illinois, na něj v tu chvíli začal dorážet svým jedinečně zvučným hlasem. Listonův právník připomněł komisi, že jeho klient neumí číst.

„Umíte rozeznávat čísla, je to tak?“ zeptal se Dirksen Listona. „Dokážete vyjmenovat čísla? Řekněme, že tam je znak dolaru a ,100'. Dovedete říct, že to znamená jedno sto dolarů?“

Liston souhlasil, že tohle umí.

„Nebo jeden tisíc dolarů?“ pokračoval Dirksen. „Takže čísla rozeznáte. Myslel jsem si, že jsem tady snad viděl váš podpis. Umíte se podepsat?“

„Ano, pane.“

„Napíšete svou adresu? Umíte napsat svoji adresu?“

„Ne, pane,“ odpověděl Liston.

„Co číslo vašeho domu? Kdo to dělá za vás?“

„No, umím napsat 5785.“

„Umíte psát čísla?“

„Ano.“

„Například tady je podpis, kde stojí: Charles Liston, 30 Chestnut. Byl byste schopen napsat ‚Chestnut‘?“

„Ne, pane.“

„Nebyl. Ale svoje jméno napsat dokážete?“

„Ano, pane.“

„A číslo. Předpokládejme, že váš podíl ze zisku na zápase, byl dvacet pět tisíc dolarů a že na to vypsali šek. Mohl byste říct, jestli vám předali šek na pětadvacet tisíc dolarů?“

„No,“ řekl Liston. „Ne úplně.“

Míra povýšenectví členů výboru (a zde otravný Dirksen zaslouží zvláštní zmínku) byla tak značná, že se k Listonovi chovali skoro jako k nějaké cirkusové atrakci: silák Sonny. Podívejte, jak umí praštit! Vypadalo to, jako by se páni senátoři přišli pobavit, že ten Liston – černoch, jenž vyrůstal na jižanském venkově v době velké hospodářské krize – opravdu není žádný učenec.

„Jakého jste dosáhl vzdělání?“ zeptal se Kefauver.

„Žádné nemám,“ odpověděl Liston.

„Vy jste vůbec nechodil do školy?“

„Ne, pane.“

„Hádám, že jste k tomu neměl moc příležitostí.“

„Moc dětí.“

„Kolik vás bylo?“

„No, otec jich měl dvacet pět.“

„Pětadvacet dětí?“

„Dohromady.“

„Pětadvacet dětí celkem,“ řekl Kefauver. „Senátor Dirksen má připomínku.“

A senátor Dirksen ji skutečně měl. „Musím říct, že váš otec byl ve svém oboru šampion. To se musí nechat.“

Členové komise a obecnost v místnosti číslo 308 v budově Senátu se tomu hezky zasmáli.

Charles Liston měl v začátcích ještě méně než nic. Komisi mohl lhát o svém spojení s podsvětím, ale o svém původu mluvil pravdu, jelikož znal podrobnosti. Na konci svého života Liston nedokázal vůbec říct přesný rok a místo svého narození. Obvykle uváděl rok 1932 nebo 1933. A také, že mu bylo řečeno, že se musel narodit v některém z bavlnářských městeček v Arkansasu, na západ od Memphisu a východně od Little Rocku. Šlo snad o Forrest City nebo Sand Slough, součásti plantáže Morledge, kde pracoval jeho otec Tobe Liston. Jakmile se Liston stal profesionálem a potřeboval si obstarat nutné dokumenty, aby mohl získat licenci, jeho manažeři nechali vytvořit rodný list, na němž stálo datum 8. května 1932, ačkoli jeho první trestní záznamy datum upřesňovaly, uváděly totiž věrohodnější rok 1927, případně 1928.

Když na Listona v pozdějších letech jeho kariéry lidé naléhali ohledně jeho věku (vždycky vypadal mnohem starší, než kolik tvrdil, že mu je), jeho obvyklou odpovědí bylo zastrašování. Nařkl novináře z toho, že jeho matku označil za lhářku, což stačilo, aby rozhovor skončil. V těch vzácných momentech, kdy byl s někým, komu věřil, Liston vyprávěl, že v den, kdy se narodil, někdo z rodiny zaznamenal událost tím, že vyryl jména a data do kůry stromu.

„Problém je, že ten strom porazili,“ řekl Liston.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.